

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ

Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ
ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1995

© **Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ιδρυμα, 1995**
Postfach 10 20 31, D-60020 Frankfurt am Main

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Με εξαίρεση τα δικαιώματα που παρέχονται βάσει του νόμου, απαγορεύεται η αναπαραγωγή, η μετάφραση, η αποθήκευση σε ηλεκτρονικό σύστημα, η μετάδοση καθ'οιονδήποτε τρόπο και με οιοδήποτε μέσο, με ηλεκτρονικά ή μηχανικά μέσα, με φωτοαντιγραφή, με μαγνητοφώνηση ή άλλως, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος. Η έκδοση φωτοαντιγράφων επιτρέπεται για εκπαιδευτικούς και άλλους μη εμπορικούς σκοπούς.

ISBN 92-9166-348-4 (print) ISBN 92-9166349-2 (online)

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΠΕΡΙΛΗΨΗ		1
1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	7
1.1	Στόχοι της υιοθέτησης ενιαίου νομίσματος και προϋποθέσεις επιτυχίας της	7
1.2	Διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα	9
1.3	Η διαδικασία μετάβασης στο ευρωπαϊκό νόμισμα	11
1.4	Διάρθρωση της ύλης	12
2.	ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ: ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	14
2.1	Τεχνικά εμπόδια	14
2.2	Βασικές αρχές	15
2.3	Χαρακτηριστικά	17
2.4	Φάσεις	18
3.	ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ	21
4.	Η ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΡΗΤΑ	25
4.1	Ενέργειες του ΕΣΚΤ κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου	26
4.2	Προτεινόμενες ενέργειες των δημόσιων αρχών κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου	30
5.	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ	34
5.1	Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα για τις συναλλαγές με μετρητά	34
5.2	Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα για τις συναλλαγές χωρίς μετρητά	36
6.	ΣΥΝΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΓΙΑ ΕΠΙΤΥΧΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ: ΟΙ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	38
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1:	Διάλογος με την τραπεζική κοινότητα σχετικά με το θέμα της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα	41
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2:	Παραδείγματα άσκησης της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στο ευρωπαϊκό νόμισμα	44
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3:	Μηχανισμοί μετατροπής	47
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4:	Προετοιμασία των ευρωπαϊκών τραπεζογραμματίων	53

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5:	Γενική επισκόπηση των ενεργειών για τη μετάβαση που αναλαμβάνει το ΕΣΚΤ και των ενεργειών που προτείνονται στις δημόσιες αρχές	57
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6:	Γλωσσάριο τεχνικών όρων	63
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7:	Διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα	69

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στη συνεδρίασή του στις Κάννες στις 27 Ιουνίου 1995, ζήτησε από το Συμβούλιο ECOFIN να καθορίσει, αφού ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ΕΝΙ), ένα σενάριο αναφοράς για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, ώστε να υποβάλει έκθεση στη Συνάντηση Κορυφής το Δεκέμβριο 1995. Το παρόν έγγραφο απηχεί τις απόψεις του ΕΝΙ σχετικά με τη στρατηγική της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα.

Με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα θα ολοκληρωθεί η διαδικασία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Για να υπάρξει μια επιτυχής ζώνη ευρωπαϊκού νομίσματος, απαραίτητη προϋπόθεση είναι υψηλός βαθμός διατηρήσιμης σύγκλισης μεταξύ των οικονομικών επιδόσεων των συμμετεχουσών χωρών. Η απόφαση για την είσοδο στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ απαιτεί την αυστηρή εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης που προβλέπονται στη Συνθήκη και τη συμβατότητα των εθνικών νομοθεσιών, συμπεριλαμβανομένων και των Καταστατικών των εθνικών κεντρικών τραπεζών, με τη Συνθήκη και το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), προκειμένου να καθοριστούν ποιες χώρες πληρούν τις προϋποθέσεις ένταξης στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος.

Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα πρέπει να οργανωθεί με βάση τις ακόλουθες πέντε αρχές, που είναι αναγκαίες για να διασφαλιστεί η διαφάνεια και η αποδοχή της διαδικασίας από το κοινό.

- 1) Πρέπει να υπάρχει σαφές νομικό πλαίσιο για την εισαγωγή του νέου ευρωπαϊκού νομίσματος και την πλήρη υποκατάσταση με αυτό των εθνικών νομισμάτων στα Κράτη-Μέλη που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος. Το νομικό αυτό πλαίσιο θα πρέπει να είναι συνεπές με το γράμμα και το πνεύμα της Συνθήκης.
- 2) Για να καταστεί η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα αξιόπιστη για όλους τους πολίτες, πρέπει να είναι σχετικά απλή και φιλική προς τους χρήστες.

- 3) Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα πρέπει να είναι αποτελεσματική, προχωρώντας κατά τρόπο που θα ελαχιστοποιεί το κόστος και επιδιώκοντας την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.
- 4) Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα χρειάζεται να οργανωθεί, έτσι ώστε να διευκολύνεται η αποτελεσματική εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, την οποία θα ασκεί το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου της ΟΝΕ, με σκοπό τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.
- 5) Από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, οι ιδιωτικοί οικονομικοί φορείς πρέπει να έχουν την ευχέρεια να χρησιμοποιούν το ευρωπαϊκό νόμισμα. Η χρήση του ευρωπαϊκού νομίσματος δεν θα πρέπει όμως να είναι υποχρεωτική γι' αυτούς πριν από την καταληκτική ημερομηνία που θα καθοριστεί για την ολοκλήρωση της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα. Στο μέτρο του δυνατού, πρέπει να τους επιτραπεί να αναπτύξουν δικούς τους μηχανισμούς για να προσαρμοστούν στη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Εντούτοις, κατά την εφαρμογή των αρχών αυτών πρέπει να ληφθούν υπόψη οι πρακτικές της αγοράς όσον αφορά την τυποποίηση.

Για να διασφαλιστεί τάξη και ταχύτητα στη μετάβαση προς το ενιαίο νόμισμα, οι αρχές θα πρέπει να αναγγείλουν εκ των προτέρων μια χρονολογική σειρά γεγονότων, έχοντας ως σημεία αναφοράς μικρό αριθμό καθοριστικών ημερομηνιών. Οι εν λόγω ημερομηνίες θα λειτουργήσουν ως δεσμευτικές προθεσμίες, μετά τις οποίες η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα θα παγιωθεί κατά μη αναστρέψιμο τρόπο ως προς όλες τις σχετικές ενέργειες. Κατά την άποψη του ΕΝΙ, η διαδικασία για την πλήρη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα σημαδεύεται από τέσσερις σημαντικές ημερομηνίες:

- 1) Περίπου ένα έτος πριν από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, το Συμβούλιο, συνεργάζομενο σε επίπεδο Αρχηγών Κρατών ή Κυβερνήσεων, αναμένεται να αποφασίσει ποιες χώρες θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος. Μετά την απόφαση αυτή, θα επακολουθήσει η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

- 2) Κατά την έναρκτήρια ημερομηνία του Τρίτου Σταδίου, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων των συμμετεχόντων Κρατών Μελών θα αντικατασταθούν από αμετάκλητα καθορισμένους συντελεστές μετατροπής. Τα εθνικά νομίσματα και το ευρωπαϊκό νόμισμα θα αποτελέσουν διαφορετικές εκφάνσεις ενός και του αυτού, από οικονομική άποψη, νομίσματος. Τα εθνικά τραπεζογραμμάτια θα είναι τα μόνα που θα έχουν χαρακτήρα νόμιμου χρήματος μέχρις ότου εισαχθούν τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια (βλ. παρακάτω). Το ΕΣΚΤ θα αρχίσει να ασκεί την ενιαία νομισματική του πολιτική στο ευρωπαϊκό νόμισμα.
- 3) Το αργότερο τρία χρόνια μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, το ΕΣΚΤ θα αρχίσει να εκδίδει τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και να ανταλλάσσει τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα με ευρωπαϊκά.
- 4) Εξι μήνες μετά την πρώτη ημέρα της εισαγωγής των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων, θα έχει ολοκληρωθεί η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα για όλες τις συναλλαγές και όλους τους φορείς. Τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα αποβάλουν την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος και τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα καταστούν τα μόνα που θα αποτελούν νόμιμο χρήμα εντός της ζώνης του ευρωπαϊκού νομίσματος.

Οι περίοδοι που μεσολαβούν μεταξύ των παραπάνω τεσσάρων ημερομηνιών αποτελούν τρεις διακεκριμένες φάσεις της διαδικασίας μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα.

Η πρώτη περίοδος θα διαρκέσει από την απόφαση για τη μετάβαση στο Τρίτο Στάδιο μέχρι την έναρξη του Τρίτου Σταδίου. Στο διάστημα αυτό, πρέπει να ληφθούν ορισμένες σημαντικές αποφάσεις, προκειμένου να ολοκληρωθεί η προετοιμασία για την έναρξη του Τρίτου Σταδίου και την εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος. Θα πρέπει να συγκροτηθεί η ΕΚΤ, έτσι ώστε τα όργανα λήψης αποφάσεων της να μπορέσουν να καθορίσουν, να υλοποιήσουν και να δοκιμάσουν στην πράξη το πλαίσιο που χρειάζεται το ΕΣΚΤ για να ασκεί τα καθήκοντά του στο Τρίτο Στάδιο, καθώς επίσης και να ανακοινώσουν την

ημερομηνία θέσης σε κυκλοφορία των ευρωπαϊκών τραπεζογραμματίων και να αρχίσουν την παραγωγή τους. Οι Κοινοτικές αρχές πρέπει να θεσπίσουν σειρά νομοθετικών μέτρων ενόψει της έναρξης του Τρίτου Σταδίου και τα Κράτη-Μέλη χρειάζεται να εξασφαλίσουν ότι η ισχύουσα νομοθεσία είναι συμβατή με όλες τις συναφείς απαιτήσεις της Συνθήκης. Στα Κράτη-Μέλη τα οποία θα επιλεγούν για να συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος, ο ιδιωτικός τομέας, και μάλιστα ο τραπεζικός και χρηματοοικονομικός τομέας, θα πρέπει να προετοιμάσει τις αναγκαίες τεχνικές και οργανωτικές προσαρμογές, ώστε να αρχίσει να χρησιμοποιεί το ευρωπαϊκό νόμισμα στο Τρίτο Στάδιο. Για όλες τις παραπάνω εργασίες, που θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί πριν από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, θα απαιτηθεί, κατά την άποψη του ΕΝΙ, διάστημα ενός έτους περίπου.

Η δεύτερη περίοδος θα διαρκέσει από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία θα τεθούν σε κυκλοφορία τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και κέρματα. Κατά την έναρξη αυτής της περιόδου, το ΕΣΚΤ θα αναλάβει τις εξής ενέργειες:

- Όλες οι πράξεις νομισματικής πολιτικής θα αναγγέλλονται και θα διενεργούνται από το ΕΣΚΤ στο ευρωπαϊκό νόμισμα. Όλοι οι λογαριασμοί στο ΕΣΚΤ, επ' ονόματι φορέων που συναλλάσσονται με αυτό, θα τηρούνται στο ευρωπαϊκό νόμισμα.
- Για εκείνα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δεν θα έχουν κατορθώσει να εξοπλιστούν με τους απαραίτητους μηχανισμούς μετατροπής (conversion facilities) για να μετατρέπουν ποσά από το ευρωπαϊκό νόμισμα σε εθνικές νομισματικές μονάδες και αντιστρόφως, οι εν λόγω μηχανισμοί θα μπορούσαν να παρέχονται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Οι μηχανισμοί αυτοί θα εφαρμόζονται το αργότερο μέχρις ότου τα εθνικά τραπεζογραμμάτια πάψουν να αποτελούν νόμιμο χρήμα.
- Το ΕΣΚΤ θα ενισχύσει το συντονισμό ενεργειών μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά, ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία μιας χρηματαγοράς που θα καλύπτει όλο το εύρος της ζώνης του ενιαίου

νομίσματος και θα βασίζεται στο ευρωπαϊκό νόμισμα. Επίσης, το ΕΣΚΤ θα συμβάλει στον προσδιορισμό των κύριων συστατικών στοιχείων της αγοράς αυτής και θα προσφέρει ένα σύστημα διακανονισμού πληρωμών σε πραγματικό χρόνο (το σύστημα TARGET), στα πλαίσια του οποίου το σύστημα Διασύνδεσης θα λειτουργεί στο ευρωπαϊκό νόμισμα, ενώ τα εθνικά συστήματα Ακαθάριστου Διακανονισμού σε Πραγματικό Χρόνο (ΑΔΠΧ) θα πρέπει να είναι σε θέση να λειτουργούν ευθύς εξ αρχής στο ευρωπαϊκό νόμισμα.

- Εφόσον τα εθνικά νομίσματα θα διασυνδέονται με αμετάκλητα καθορισμένους συντελεστές μετατροπής, δεν θα υπάρχουν πλέον αγορές συναλλάγματος μεταξύ των νομισμάτων αυτών, αλλά μόνο καθαρά αριθμητικές μετατροπές. Το ΕΣΚΤ θα ενθαρρύνει τη χρήση του ευρωπαϊκού νομίσματος στις αγορές συναλλάγματος. Οι πράξεις του ΕΣΚΤ στις αγορές αυτές θα διενεργούνται και θα διακανονίζονται με ευρωπαϊκό νόμισμα.
- Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα ανταλλάσσουν τα εθνικά τραπεζογραμμάτια στην αντίστοιχη άρτια αξία τους.

Το ΕΝΙ προτείνει στις εθνικές αρχές να προβούν στις ακόλουθες ενέργειες κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να υπάρχει σαφές νομικό πλαίσιο από την πρώτη κιόλας ημέρα, ώστε να παρέχεται βεβαιότητα στους οικονομικούς φορείς ως προς τη νομική φύση του ευρωπαϊκού νομίσματος και τους αμετάκλητους συντελεστές με βάση τους οποίους θα υποκαταστήσει τα εθνικά νομίσματα. Το ΕΝΙ αναμένει ότι οι νέες εκδόσεις κρατικών χρεογράφων θα εκφράζονται στο ευρωπαϊκό νόμισμα. Πρέπει να αρχίσει μια εκστρατεία ενημέρωσης του κοινού για την ολοκλήρωση της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα, να εξαγγελθεί η μεθόδευση της μετάβασης του δημόσιου τομέα στο ενιαίο νόμισμα και να ανατεθεί η παραγωγή των ευρωπαϊκών κερμάτων.

Αναμένεται ότι οι χρηματοπιστωτικές αγορές, κατά μεγάλο μέρος, θα υιοθετήσουν την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα σε πρώιμο στάδιο. Το

μεγαλύτερο μέρος των ιδιωτών και των επιχειρήσεων, όμως, θα συνεχίσουν να λειτουργούν με εθνικές νομισματικές μονάδες.

Το αργότερο τρία χρόνια μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, θα εισαχθούν τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και κέρματα. Το γεγονός αυτό θα σημάνει την έναρξη της τρίτης περιόδου, που θα διαρκέσει μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία θα πάψουν τα εθνικά τραπεζογραμμάτια να αποτελούν νόμιμο χρήμα. Τα ευρωπαϊκά και τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα κυκλοφορούν παράλληλα για ένα διάστημα. Η χρήση της ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας στις συναλλαγές του δημόσιου τομέα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε όλα τα συμμετέχοντα Κράτη-Μέλη σχεδόν ταυτόχρονα με την εισαγωγή των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων. Το χρονικό πλαίσιο πρέπει να καθορισθεί με Κοινοτικό δίκαιο και θα μπορούσε να επιτρέψει κάποιο βαθμό ελευθερίας στα επιμέρους Κράτη-Μέλη. Στο τέλος της περιόδου αυτής, όλα τα χρηματικά στοιχεία παθητικού αυτοδικαίως θα εξαργυρώνονται μόνο με ευρωπαϊκό νόμισμα. Θεωρείται ότι ένα εξάμηνο είναι αρκετό για να επιτρέψει την ολοκλήρωση της διαδικασίας μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα. Βέβαια, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα εξακολουθήσουν, στα πλαίσια της εξυπηρέτησης του κοινού, να ανταλλάσσουν στις θυρίδες τους τα παλαιά εθνικά τραπεζογραμμάτια με ευρωπαϊκά, όπως είναι η πρακτική που ακολουθείται και σήμερα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) προκειμένου για τραπεζογραμμάτια σειράς που έχει αποσυρθεί από την κυκλοφορία.

Οποιο πρόγραμμα και αν υιοθετηθεί, θα έχει επιτυχή έκβαση μόνο αν, μετά το στάδιο του προγραμματισμού, επακολουθήσουν λεπτομερής σχεδιασμός και κατάλληλη εφαρμογή όλων των συναφών στοιχείων. Προφανώς αυτό ισχύει κατεξοχήν σε σχέση με ένα τόσο σύνθετο ζήτημα όσο αυτό που δημιουργείται όταν μια ομάδα χωρών με προηγμένα χρηματοπιστωτικά συστήματα περνούν από κοινού σε ενιαίο νόμισμα. Το γεγονός ότι η Συνθήκη επιμένει στο μη αναστρέψιμο χαρακτήρα της μετάβασης στο Τρίτο Στάδιο και στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος υπογραμμίζει ακόμη περισσότερο πόσο σημαντικό είναι να υλοποιηθούν, ως αδιάσπαστο σύνολο, όλα τα επιμέρους στοιχεία που απαιτούνται για την ευόδωση του φιλόδοξου αυτού εγχειρήματος.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Με την επικύρωση της Συνθήκης του Μάαστριχτ, τα Κράτη-Μέλη της ΕΕ ανέλαβαν πρόσθετες υποχρεώσεις σε σχέση με τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης θα οδηγήσει στην δημιουργία Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), την εγκαθίδρυση Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και την εισαγωγή ενιαίου και σταθερού ευρωπαϊκού νομίσματος.

1.1 Στόχοι της υιοθέτησης ενιαίου νομίσματος και προϋποθέσεις επιτυχίας της

Η διαδικασία οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης θα συμβάλει στην προώθηση αρμονικής και ισόρροπης ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος, θα συντελέσει στην υλοποίηση διατηρήσιμης και μη πληθωριστικής οικονομικής ανάπτυξης και θα βοηθήσει έτσι στην επίτευξη υψηλού επιπέδου απασχόλησης. Η υιοθέτηση ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος θα προσδώσει νέα διάσταση στην υπάρχουσα ελευθερία κίνησης κεφαλαίων και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών εντός της ΕΕ με την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου στις νομισματικές συναλλαγές μεταξύ των συμμετεχόντων Κρατών-Μελών, οδηγώντας στη δημιουργία ενοποιημένης χρηματοπιστωτικής αγοράς, η οποία θα έχει μεγαλύτερο βάθος, αυξημένη ρευστότητα και υψηλότερη ανταγωνιστικότητα από ό,τι μέχρι τούδε. Οι ευκαιρίες για αποταμίευση και επενδύσεις θα αυξηθούν.

Η υιοθέτηση ευρωπαϊκού νομίσματος θα συμβάλει στην ενίσχυση των θεμελίων καθώς και στη διεύρυνση των πλεονεκτημάτων της εσωτερικής αγοράς. Ένα ευρωπαϊκό νόμισμα θα επιτρέψει σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις να προβαίνουν σε πραγματική διασυνοριακή σύγκριση των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών, ενθαρρύνοντας έτσι τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Η αγοραστική δύναμη του ευρωπαϊκού νομίσματος θα προστατεύεται από τη σταθεροποιητική νομισματική πολιτική του ΕΣΚΤ.

Για την ύπαρξη επιτυχούς ζώνης ευρωπαϊκού νομίσματος, αναγκαία

προϋπόθεση αποτελεί η επίτευξη υψηλού βαθμού διατηρήσιμης σύγκλισης μεταξύ των οικονομικών επιδόσεων των συμμετεχουσών χωρών. Η λήψη αποφάσεως για την είσοδο στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ απαιτεί αυστηρή εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης που προβλέπονται στη Συνθήκη, προκειμένου να προσδιοριστεί ποιες χώρες είναι σε θέση να συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομισματος. Η Συνθήκη καθόρισε τη διαδικασία για την ανωτέρω αξιολόγηση. Οι Αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων¹ θα αποφασίσουν βάσει πρότασης του Συμβουλίου Υπουργών, λαμβάνοντας υπόψη τις εκθέσεις που υποβάλλονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΕΝΙ². Με αυτές τις Εκθέσεις πρόκειται να αξιολογηθεί η επίτευξη υψηλού βαθμού διατηρήσιμης σύγκλισης βάσει των εξής συγκεκριμένων κριτηρίων που προβλέπονται στη Συνθήκη (Άρθρο 109 Ι, παραγρ. 1):

- Επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών. Αυτό καταδεικνύεται από ένα ποσοστό πληθωρισμού που θα προσεγγίζει το αντίστοιχο ποσοστό των τριών, το πολύ, Κρατών-Μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών.
- Σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών. Αυτό καταδεικνύεται από την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό δημόσιο έλλειμμα, κατά την έννοια του Αρθρου 104 Γ, παραγρ. 6, της Συνθήκης.
- Τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης που προβλέπονται από το Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, επί δύο τουλάχιστον χρόνια, χωρίς υποτίμηση έναντι του νομισματος οποιουδήποτε άλλου Κράτους-Μέλους.
- Διάρκεια της σύγκλισης που θα έχει επιτευχθεί από το Κράτος-Μέλος και της συμμετοχής του στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του

---

¹ Συνεδριάζοντας ως Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

² Το ΕΝΙ έχει ήδη προβεί σε μια πρώτη αξιολόγηση της κατάστασης, από πλευράς σύγκλισης, στην ΕΕ, στην Ετήσια Έκθεσή του για το 1994. Στην έκθεση που εξέδωσε το ΕΝΙ το Νοέμβριο 1995, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αρθρου 7.1 του Καταστατικού του, περιλαμβάνεται περαιτέρω αξιολόγηση ως προς το βαθμό τήρησης, από πλευράς των χωρών, των κριτηρίων σύγκλισης.

Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, αντανακλώμενη στο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Τα κριτήρια σύγκλισης αναπτύσσονται λεπτομερώς στο σχετικό Πρωτόκολλο της Συνθήκης.

Στις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ΕΝΙ πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες, όπως τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών, η κατάσταση και η εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και η εξέταση της εξέλιξης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, καθώς και άλλων δεικτών τιμών. Οι εκθέσεις πρέπει επιπροσθέτως να εξετάζουν κατά πόσον η εθνική νομοθεσία κάθε Κράτους-Μέλους, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της εθνικής κεντρικής του τράπεζας, συμφωνεί με τις διατάξεις των Αρθρων 107 και 108 της Συνθήκης και του Καταστατικού του ΕΣΚΤ, οι οποίες προβλέπουν την ανεξαρτησία των εθνικών κεντρικών τραπεζών.

1.2 Διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα

Στη Συνθήκη προβλέπεται διαδικασία τριών σταδίων για την επίτευξη της ΟΝΕ. Κατά την ημερομηνία έναρξης του Τρίτου Σταδίου θα υπάρχει ζώνη ευρωπαϊκού νομίσματος. Η διαδικασία για τη λήψη απόφασης σχετικά με την έναρξη του Τρίτου Σταδίου ορίζεται στο Άρθρο 109 Ι της Συνθήκης.³ Πριν από το τέλος του 1996, οι Αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων θα αποφασίσουν εάν μια πλειοψηφία των χωρών πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση ευρωπαϊκού νομίσματος, κατά πόσον είναι σκόπιμο για την Κοινότητα να εισέλθει στο Τρίτο Στάδιο και, εάν ναι, πότε θα γίνει αυτό το βήμα. Η εν λόγω απόφαση θα ληφθεί βάσει των συστάσεων του Συμβουλίου των Υπουργών και θα λαμβάνει υπόψη τις ανωτέρω εκθέσεις του ΕΝΙ και της Επιτροπής, καθώς και τη γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Εάν οι Αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων δεν έχουν αποφασίσει για την ημερομηνία έναρξης πριν από το

---

³ Το Παράρτημα 7 του παρόντος εγγράφου παραθέτει ορισμένες διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

τέλος του 1997, το Τρίτο Στάδιο θα αρχίσει την 1η Ιανουαρίου 1999. Οι Αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων θα πρέπει, στην περίπτωση αυτή, να αποφανθούν πριν από την 1η Ιουλίου 1988, ποια Κράτη-Μέλη πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ευρωπαϊκού νομίσματος. Αυτά τα Κράτη-Μέλη αναφέρονται στη Συνθήκη ως "Κράτη-Μέλη χωρίς παρέκκλιση".

Σύμφωνα με το Άρθρο 109 Λ, παράγρ. 4, το Συμβούλιο Υπουργών, κατά την ημερομηνία έναρξης του Τρίτου Σταδίου, θα καθορίσει αμετάκλητα τους συντελεστές μετατροπής των νομισμάτων των Κρατών-Μελών που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος, καθώς και τους συντελεστές μετατροπής με τους οποίους το ευρωπαϊκό νόμισμα θα υποκαταστήσει τα εθνικά νομίσματα και θα καταστεί αυτοτελές νόμισμα. Το Άρθρο 109 Λ, παράγρ. 4, ορίζει ακολούθως ότι το Συμβούλιο Υπουργών πρέπει επίσης να λάβει τα λοιπά μέτρα που είναι αναγκαία για την ταχύτερη εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος ως ενιαίου νομίσματος των εν λόγω Κρατών-Μελών.

Παρόλο που η μετάβαση στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ θα αφορά το σύνολο της Κοινότητας, ενδέχεται μερικά Κράτη-Μέλη να μη συμμετάσχουν εξ αρχής στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος. Οι μελλοντικές σχέσεις μεταξύ εκείνων των Κρατών-Μελών που θα συμμετάσχουν στην ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος και των άλλων Κρατών-Μελών θα καθορισθεί πριν από τη μετάβαση στο Τρίτο Στάδιο. Στη Συνθήκη (Άρθρο 109 Κ, παράγρ. 2) έχουν ενσωματωθεί διατάξεις που προβλέπουν ότι τουλάχιστον κάθε δύο χρόνια ή όποτε το ζητήσει Κράτος-Μέλος με παρέκκλιση, εξετάζεται η οικονομική και νομισματική κατάσταση των Κρατών-Μελών με παρέκκλιση, προκειμένου να καθορισθεί εάν αυτά είναι ικανά να συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος.⁴

Από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, θα υπάρχει ενιαία νομισματική πολιτική για τη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος, η οποία θα ασκείται από το ΕΣΚΤ.⁵ Το ΕΣΚΤ θα αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και

---

⁴ Στην περίπτωση της Δανίας, η διαδικασία αυτή θα αρχίσει μόνο κατόπιν αιτήσεως της χώρας.

⁵ Το Παράρτημα 6 περιέχει γλωσσάριο των τεχνικών όρων και ορισμών που χρησιμοποιήθηκαν στο παρόν έγγραφο.

τις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Πρωταρχικός σκοπός του είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Προς τούτο, η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, καθώς και τα μέλη των οργάνων τους με αποφασιστική αρμοδιότητα, θα απολαύουν πλήρους ανεξαρτησίας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που τους ανατίθενται με τη Συνθήκη, η οποία εγγυάται αυτή την ανεξαρτησία.

Μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, θα είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί πολύ καλός συντονισμός της οικονομικής πολιτικής των συμμετεχουσών χωρών, με βάση κοινά αποδεκτές κατευθυντήριες γραμμές και τη διαρκή σύγκλιση των οικονομικών τους επιδόσεων.

1.3 Η διαδικασία μετάβασης στο ευρωπαϊκό νόμισμα

Για να είναι επιτυχής η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, θα απαιτηθεί υψηλός βαθμός προετοιμασίας, λόγω του περίπλοκου και πολύ ειδικού χαρακτήρα της μετάβασης. Παρόλο που η Συνθήκη περιλαμβάνει λεπτομερείς μακροοικονομικές διατάξεις για την είσοδο στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ, δεν καθορίζει επακριβώς τον τρόπο εισαγωγής του ευρωπαϊκού νομίσματος. Αποτελεί ευθύνη των αρχών γενικά, και των νομισματικών αρχών ειδικότερα, να διασφαλίσουν ότι τα οφέλη από τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα θα υλοποιηθούν το συντομότερο και θα είναι όσο το δυνατό πιο χειροπιαστά, καθώς και ότι η μετάβαση θα πραγματοποιηθεί με τάξη, ώστε οι πολίτες -- οι σημερινοί χρήστες των εθνικών νομισμάτων -- να αποκομίσουν τα εν λόγω οφέλη.

Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, ως ιδρύματα που εκδίδουν χρήμα, καθώς και το ΕΝΙ, ως πρόδρομος της ΕΚΤ, ενδιαφέρονται εντονότατα να προστατεύσουν την εμπιστοσύνη των κατόχων χρήματος κατά τη διάρκεια της μετάβασης. Γι' αυτό, το Συμβούλιο του ΕΝΙ, που αποτελείται από τον Πρόεδρο του ΕΝΙ και τους Διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των δεκαπέντε Κρατών-Μελών, εξετάζει κατά την τελευταία διετία τα κύρια ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά τη διαδικασία υιοθέτησης ευρωπαϊκού νομίσματος. Το ΕΝΙ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες εξετάζουν ενεργά τις βασικές πλευρές της μετάβασης, με σκοπό να αξιολογήσουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα διάφορων μεθόδων προσέγγισης. Η εξέταση αυτή διεξάγεται σε

ένα κλίμα διαρκώς εντεινόμενου διαλόγου με την τραπεζική κοινότητα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στη συνεδρίασή του της 27ης Ιουνίου 1995 στις Κάννες, ζήτησε από το Συμβούλιο ECOFIN να προσδιορίσει, μετά από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΕΝΙ, ένα σενάριο αναφοράς για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, με σκοπό να υποβληθεί σχετική έκθεση στη σύνοδο κορυφής στη Μαδρίτη το Δεκέμβριο 1995. Το παρόν κείμενο απηχεί τις απόψεις του ΕΝΙ σχετικά με τη στρατηγική της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα.

Το σενάριο-πλαίσιο που παρουσιάστηκε δεν καλύπτει όλες τις πλευρές της διαδικασίας μετάβασης. Πολλά στοιχεία σχετικά με τη μετάβαση στο ευρωπαϊκό νόμισμα θα χρειαστεί να αντιμετωπιστούν από τους ίδιους τους ιδιωτικούς φορείς, ενώ για άλλα απαιτείται συντονισμός με τις δημόσιες αρχές. Το παρόν κείμενο πραγματεύεται κυρίως τα βασικά ζητήματα που αφορούν το χρηματοπιστωτικό τομέα και εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Επιχειρείται να παρασχεθούν σημεία αναφοράς που ενδέχεται να βοηθήσουν ώστε να εξαλειφθεί η αβεβαιότητα ως προς τη διαδικασία μετάβασης στο ευρωπαϊκό νόμισμα. Παρέχονται επίσης ενδείξεις ως προς τον τρόπο με τον οποίο το ΕΣΚΤ προτίθεται να προχωρήσει στη στρατηγική της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα και γίνονται προτάσεις για ορισμένους τρόπους δράσης των κυβερνήσεων και άλλων δημόσιων αρχών.

Με τη δημοσιοποίηση αυτού του κειμένου, το ΕΝΙ ελπίζει να συμβάλει στη συζήτηση, τον προβληματισμό και την ενεργό προπαρασκευή όλων όσοι συμμετέχουν στη δημιουργία μιας ζώνης ευρωπαϊκού νομίσματος.

1.4 Διάρθρωση της ύλης

Το παρόν κείμενο είναι διάρθρωμένο ως εξής: Στο επόμενο κεφάλαιο (Κεφάλαιο 2) παρουσιάζονται κάποια γενικά θέματα σχετικά με την οργάνωση της μετάβασης. Στο κεφάλαιο 3 περιγράφονται σχηματικά οι προετοιμασίες που πρέπει να γίνουν μετά την απόφαση για είσοδο στο Τρίτο Στάδιο. Στο Κεφάλαιο 4 περιγράφονται οι ενέργειες για τη μετάβαση που θα αναληφθούν από το ΕΣΚΤ και εκείνες που προτείνεται να γίνουν από τις δημόσιες αρχές κατά την έναρξη

του Τρίτου Σταδίου. Στο Κεφάλαιο 5 υποδεικνύεται ποιες ενέργειες πρέπει να γίνουν στη διάρκεια του τελευταίου εξαμήνου της διαδικασίας της μετάβασης. Στο Κεφάλαιο 6, τέλος, υπογραμμίζεται η ανάγκη να ενώσουν τις δυνάμεις τους όλα τα μέρη τα οποία αφορά η μετάβαση, ώστε να υπάρξει η καλύτερη δυνατή εγγύηση για την επιτυχία του εγχειρήματος.

Διευρύνοντας την ανάλυση που παρέχεται στα διάφορα κεφάλαια, το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει ορισμένα ειδικότερα παραρτήματα. Το Παράρτημα 1 παρουσιάζει συνοπτικά το διάλογο με τον τραπεζικό τομέα σχετικά με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Το Παράρτημα 2 δίνει παραδείγματα του τρόπου χρήσης του ευρωπαϊκού νομίσματος στην άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής ήδη από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου. Το Παράρτημα 3 πραγματεύεται τη χρήση μηχανισμών για τη μετατροπή από την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα στις εθνικές νομισματικές μονάδες και αντιστρόφως. Το Παράρτημα 4 αναπτύσσει ζητήματα που αφορούν την παραγωγή των ευρωπαϊκών τραπεζογραμματίων. Το Παράρτημα 5 παρουσιάζει μια γενική επισκόπηση, σε μορφή πίνακα, των ενεργειών για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα τις οποίες θα αναλάβει το ΕΣΚΤ, καθώς και των ενεργειών που προτείνονται στις κυβερνήσεις και άλλες δημόσιες αρχές. Το Παράρτημα 6 περιέχει γλωσσάριο των τεχνικών όρων που χρησιμοποιήθηκαν. Το Παράρτημα 7 παραθέτει ορισμένα άρθρα της Συνθήκης που αφορούν τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

2. ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ: ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται πρώτα μερικά από τα τεχνικά εμπόδια τα οποία αντιμετωπίζουν οι οικονομικοί φορείς κατά την προετοιμασία της μετάβασης και στη συνέχεια αναπτύσσονται οι βασικές αρχές που πρέπει να αποτελούν το υπόβαθρο της διαδικασίας μετάβασης. Η αλληλεπίδραση ανάμεσα στα τεχνικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι οικονομικοί φορείς και στις εν λόγω αρχές υποδεικνύει ένα σύνολο επιθυμητών χαρακτηριστικών για τη μεθόδευση της μετάβασης, τα οποία τονίζονται στην τρίτη ενότητα. Η τέταρτη ενότητα ασχολείται με το γενικό χρονικό προγραμματισμό της μεθόδευσης της μετάβασης.

2.1 Τεχνικά εμπόδια

Για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως για όλους τους χρήστες χρήματος στα συμμετέχοντα Κράτη-Μέλη, η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα θα αποτελέσει σημαντική αλλαγή, που απαιτεί προσεκτική προετοιμασία. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί με μεγάλη ακρίβεια πόσος χρόνος απαιτείται ώστε να είναι έτοιμοι όλοι οι οικονομικοί φορείς και ιδρύματα. Πρέπει να έχουμε κατά νου δύο γενικά στοιχεία: πρώτον, η εκτιμώμενη προπαρασκευαστική περίοδος μετράται σε μήνες ή έτη και όχι σε ημέρες ή εβδομάδες, παρόλο που πρέπει να ληφθεί δεόντως υπόψη ότι σε αρκετούς τομείς οι προπαρασκευαστικές εργασίες μπορεί να αρχίσουν μόλις καθοριστεί το σενάριο αναφοράς. Δεύτερον, η ταχύτητα προσαρμογής στη μετάβαση θα διαφέρει μεταξύ των διαφόρων ομάδων οικονομικών φορέων ή ιδρυμάτων.

Το ΕΝΙ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες ανέλαβαν έρευνες, οι οποίες όχι μόνο αφορούν την περίοδο προπαρασκευής που χρειάζονται οι κεντρικές τράπεζες για την τεχνική προετοιμασία της μετάβασης, αλλά και εγκαινιάζουν διάλογο με τις εμπορικές τράπεζες και με τους κατασκευαστές μηχανημάτων που δέχονται τραπεζογραμματία ή κέρματα. Τα αποτελέσματα εκτεταμένης έρευνας στις τράπεζες της ΕΕ, που διεξήχθη από το ΕΝΙ με τη βοήθεια των εθνικών κεντρικών τραπεζών, αναλύθηκαν και αποτέλεσαν τη βάση εκτενέστερου

διαλόγου με τον τραπεζικό τομέα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο (βλ. Παράρτημα 1). Ο διάλογος αυτός δημιούργησε νέες αντιλήψεις στις τράπεζες, που σε πολλές περιπτώσεις οδηγήθηκαν σε ανάλογη προσαρμογή των απόψεών τους και της στρατηγικής τους σχετικά με τη λήψη αποφάσεων και το σχεδιασμό.

Η έρευνα του ENI, όπως και πολλές άλλες μελέτες σχετικά με την προετοιμασία της μετάβασης, δείχνει διαφορά ως προς την ταχύτητα προσαρμογής των διαφόρων οικονομικών φορέων. Σε μερικές περιπτώσεις, η διαφορά σχετίζεται με το βαθμό εξοικείωσης με συναλλαγές σε νομισματικές μονάδες διαφορετικές από την εθνική. Σε άλλες περιπτώσεις, συνδέεται με το είδος της συναλλαγής, ενώ σε άλλες με τη διάρθρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και του οργανωτικού πλαισίου.

Για την κατάλληλη προετοιμασία των οικονομικών φορέων απαιτούνται επαρκείς πληροφορίες για την ακριβή φύση της μετάβασης. Παρόλο που τα κύρια χαρακτηριστικά της μετάβασης αναμένεται να αναγγελθούν μετά τη σύνοδο κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη Μαδρίτη στα τέλη του 1995, μερικές βασικές πληροφορίες δεν θα καταστούν διαθέσιμες ενωρίτερα από ένα έτος περίπου πριν από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την επιλογή των Κρατών-Μελών που θα είναι σε θέση να ενταχθούν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου. Αρκετές αποφάσεις, ειδικά ως προς τον τρόπο με τον οποίο το ΕΣΚΤ θα ασκεί τη νομισματική του πολιτική από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, θα μπορέσουν να ληφθούν μόνο μετά την ίδρυση της ΕΚΤ και του ΕΣΚΤ (πριν από την οποία πρέπει να προηγηθεί η απόφαση για την είσοδο στο Τρίτο Στάδιο). Επειδή οι αποφάσεις αυτές θα επηρεάσουν σημαντικά τα θεμελιώδη μέτρα σχετικά με την οργάνωση της μετάβασης, τα οποία πρέπει να ληφθούν από ορισμένους οικονομικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των τραπεζών, και δεδομένου ότι απαιτείται χρόνος, η πλήρης και απότομη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου πρέπει να αποκλειστεί.

2.2 Βασικές αρχές

Για να είναι επιτυχής η μεθόδευση της μετάβασης, πρέπει να υλοποιηθούν

αρκετοί στόχοι, οι οποίοι θα αντανakλούν συγχρόνως τους προβληματισμούς και τις προτεραιότητες τόσο των δημόσιων αρχών όσο και του ιδιωτικού τομέα, δεδομένου ότι και οι δύο εμπλέκονται στη διαδικασία. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, το ΕΝΙ ξεχώρισε τις ακόλουθες βασικές αρχές ως σημαντικούς καθοριστικούς παράγοντες της προτιμώμενης στρατηγικής για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

Πρώτον, είναι σημαντικό να παρασχεθεί σε όλους τους οικονομικούς φορείς σαφές νομικό πλαίσιο για τη χρήση του νέου ευρωπαϊκού νομίσματος. Αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να συνάδει με τις διατάξεις και τις αρχές που προβλέπονται στη Συνθήκη, συμπεριλαμβανομένου του μη αναστρέψιμου της εισόδου στο Τρίτο Στάδιο, της ταχείας εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος και του γεγονότος ότι, από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, το ευρωπαϊκό νόμισμα θα καταστεί αυτοτελές νόμισμα.

Δεύτερον, η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα θα επηρεάσει όλους τους τομείς της οικονομίας και το ευρύ κοινό. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα, ώστε η διαδικασία μετάβασης να είναι σχετικά απλή, φιλική προς τους χρήστες και συνεπώς αξιόπιστη για όλους τους πολίτες.

Τρίτον, το εφικτό της διαδικασίας δεν μπορεί να εξεταστεί ανεξάρτητα από το χρόνο προπαρασκευής και το κόστος που θα απαιτηθούν για να ανταποκριθούν οι οικονομικοί φορείς, τα ιδρύματα και η υποδομή της αγοράς στις αναγκαίες προσαρμογές. Με άλλα λόγια, η μετάβαση πρέπει να είναι αποτελεσματική, να προχωρήσει κατά τρόπο που θα ελαχιστοποιεί το κόστος και να επιδιώκει την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

Τέταρτον, η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα πρέπει να οργανωθεί κατά τρόπο που να διευκολύνει την αποτελεσματική εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, που θα ασκείται από το ΕΣΚΤ από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου με σκοπό τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Η αξιοπιστία του νεοϊδρυόμενου ΕΣΚΤ και της ενιαίας νομισματικής πολιτικής απαιτεί ειδικότερα να υπάρχουν ομοιογενείς νομισματικές συνθήκες σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος.

Γέμπον, από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, οι ιδιωτικοί οικονομικοί φορείς πρέπει να έχουν την ευχέρεια να χρησιμοποιούν το ευρωπαϊκό νόμισμα, χωρίς όμως η χρήση αυτή να τους επιβληθεί πριν από την καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης της μετάβασης. Αντίθετα, πρέπει να είναι σε θέση να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν το εθνικό νόμισμα. Στο μέτρο του δυνατού, πρέπει να επιτραπεί στους φορείς αυτούς να αναπτύξουν τους δικούς τους μηχανισμούς για να προσαρμοστούν στη μετάβαση. Ωστόσο, κατά την εφαρμογή αυτών των αρχών πρέπει να ληφθούν υπόψη οι πρακτικές της αγοράς όσον αφορά την τυποποίηση.

Οι παραπάνω αρχές είναι αναγκαίες για να διασφαλιστεί η διαφάνεια και η αποδοχή από το κοινό.

2.3 Χαρακτηριστικά

Η αλληλεπίδραση ανάμεσα αφενός στα τεχνικά εμπόδια, που αντιμετωπίζουν τόσο οι ιδιωτικοί οικονομικοί φορείς όσο και οι δημόσιες αρχές και που περιγράφονται στην ενότητα 2.1 ανωτέρω, και αφετέρου τις βασικές αρχές για επιτυχή μετάβαση, που αναφέρθηκαν στην ενότητα 2.2, επιβάλλει την κλιμάκωση, σε κάποιο βαθμό, της διαδικασίας μετάβασης μέσα στα όρια της προκαθορισμένης τελικής προθεσμίας.

Για πρακτικούς λόγους, δεν είναι σκόπιμη η σχεδόν στιγμιαία μετάβαση μετά από ένα επαρκές διάστημα προπαρασκευής. Εάν αναμείνουμε μέχρις ότου προετοιμαστούν πλήρως οι οικονομικοί φορείς όλων των κατηγοριών, οι τομείς όπου υπάρχει δυνατότητα ταχύτερης μετάβασης θα αργήσουν να αποκομίσουν οφέλη από τη χρήση του ευρωπαϊκού νομίσματος. Είναι επίσης αμφίβολο κατά πόσον οι χρηματοπιστωτικές αγορές θα μπορούσαν να αναμείνουν, ώστε να κάνουν χρήση του ευρωπαϊκού νομίσματος μόνο όταν όλοι οι οικονομικοί φορείς θα είναι έτοιμοι να αρχίσουν να το χρησιμοποιούν. Εξάλλου, η ολοκλήρωση της μετάβασης σε βραχύτατο χρονικό διάστημα θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα συμφόρησης της τελευταίας στιγμής και ενδεχομένως θα προκαλούσε έντονες καθυστερήσεις, οδηγώντας τελικά σε αταξία, η οποία θα

έθετε σε κίνδυνο την αξιοπιστία του νέου νομίσματος και του εκδότη του, δηλαδή του ΕΣΚΤ.

Συνεπώς, ο γενικότερος σκοπός είναι να προωθηθεί το πλαίσιο για την άμεση μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα των συναλλαγών των συμμετεχόντων στην αγορά. Για το λόγο αυτό, είναι σκόπιμο να διευκολυνθούν εκείνοι οι κλάδοι του ιδιωτικού τομέα που χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να προσαρμοστούν στη χρήση του ευρωπαϊκού νομίσματος.

Επομένως, η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα θα χαρακτηρίζεται κατ' ανάγκη από την προσωρινή συνύπαρξη δύο νομισματικών μονάδων, μιας ευρωπαϊκής και μιας εθνικής. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές γενικά και ο τραπεζικός τομέας ειδικότερα ενδιαφέρονται σαφώς να δημιουργήσουν περιβάλλον συνεχούς και εύκολης μετατροπής και διασύνδεσης μεταξύ των δύο μονάδων: αυτό το περιβάλλον θα τους επιτρέψει να εξυπηρετούν όλους τους πελάτες τους στη μονάδα που χρειάζονται για τις συναλλαγές τους. Εάν κάποιοι οικονομικοί φορείς δεν είναι έτοιμοι να οργανώσουν οι ίδιοι από την αρχή την αναγκαία μετατροπή, οι αρχές πρέπει να τους βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν τη συγκεκριμένη κατάσταση.

2.4 Φάσεις

Για να διασφαλιστεί τάξη και ταχύτητα κατά τη διαδικασία μετάβασης, οι αρχές πρέπει να προαναγγείλουν μια χρονολογική σειρά γεγονότων με επίκεντρο μικρό αριθμό καθοριστικών ημερομηνιών. Οι εν λόγω ημερομηνίες θα λειτουργήσουν ως δεσμευτικές προθεσμίες, μετά την πάροδο των οποίων η μετάβαση θα παγιωθεί κατά μη αναστρέψιμο τρόπο για όλες τις συναφείς ενέργειες. Κατά την άποψη του ENI, τέσσερις σημαντικές ημερομηνίες σημαδεύουν τη διαδικασία προς την πλήρη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα:

- 1) Περίπου ένα έτος πριν από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, το Συμβούλιο, συνεργόμενο σε επίπεδο Αρχηγών Κρατών ή Κυβερνήσεων, αναμένεται να αποφασίσει ποιες χώρες θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος.

- 2) Κατά την έναρκτήρια ημερομηνία του Τρίτου Σταδίου, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων των συμμετεχόντων Κρατών-Μελών θα αντικατασταθούν από αμετάκλητα καθορισμένους συντελεστές μετατροπής. Τα εθνικά νομίσματα και το ευρωπαϊκό νόμισμα θα αποτελέσουν διαφορετικές εκφάνσεις ενός και του αυτού, από οικονομική άποψη, νομίσματος. Τα εθνικά τραπεζογραμμάτια θα παραμείνουν τα μόνα τραπεζογραμμάτια με ισχύ νόμιμου χρήματος μέχρι την καθιέρωση των ευρωπαϊκών τραπεζογραμματίων. Το ΕΣΚΤ θα αρχίσει να ασκεί την ενιαία νομισματική του πολιτική στο ευρωπαϊκό νόμισμα.
- 3) Το αργότερο τρία έτη μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, το ΕΣΚΤ θα αρχίσει να εκδίδει ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και να ανταλλάσσει τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά.
- 4) Εξι μήνες μετά την πρώτη ημέρα της εισαγωγής των ευρωπαϊκών τραπεζογραμματίων και κερμάτων, θα έχει ολοκληρωθεί η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα για όλες τις πράξεις και όλους τους φορείς. Τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα, που σταδιακά θα αποσύρονται από την κυκλοφορία, θα αποβάλουν την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος και τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα καταστούν τα μόνα τραπεζογραμμάτια και κέρματα που θα αποτελούν νόμιμο χρήμα εντός της ζώνης του ευρωπαϊκού νομίσματος.

Οι περίοδοι που μεσολαβούν μεταξύ των παραπάνω τεσσάρων ημερομηνιών αποτελούν τρεις διακεκριμένες φάσεις της διαδικασίας μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα, ως εξής:

- Στη διάρκεια της πρώτης περιόδου, που προηγείται της εισόδου στο Τρίτο Στάδιο, θα ληφθούν ορισμένες σημαντικές τελικές αποφάσεις με σκοπό να ολοκληρωθεί η προετοιμασία για την έναρξη του Τρίτου Σταδίου και την εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος.
- Στη δεύτερη περίοδο, θα ανατεθεί στο ΕΣΚΤ η ευθύνη για την ενιαία νομισματική πολιτική και το ευρωπαϊκό νόμισμα θα αρχίσει να

χρησιμοποιείται ως χρήμα σε λογιστική μορφή (scriptural money) και όχι ως μετρητά. Αναμένεται ότι, σε μεγάλη έκταση, οι χρηματοπιστωτικές αγορές θα περάσουν στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα σε πρώιμο στάδιο. Ωστόσο, οι περισσότεροι ιδιώτες και επιχειρήσεις αναμένεται ότι θα συνεχίσουν να συναλλάσσονται στις εθνικές νομισματικές μονάδες.

Στην τρίτη περίοδο, η χρήση του ευρωπαϊκού νομίσματος θα επεκταθεί στο κυκλοφορούν χρήμα (fiduciary money) ή στο χρήμα με μορφή μετρητών (τραπεζογραμμάτια και κέρματα) και στο τέλος της περιόδου όλοι οι οικονομικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένου του δημόσιου τομέα, θα έχουν ολοκληρώσει τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

Τα ακόλουθα τρία κεφάλαια πραγματεύονται εκτενέστερα καθεμιά από αυτές τις περιόδους. Υποδεικνύεται ποιες μορφές ενεργειών για τη μετάβαση μπορούν να αναμένονται στη διάρκεια κάθε περιόδου, καθώς και για ποιους λόγους υπάρχει ιδιαίτερη προτίμηση για διαφοροποίηση ως προς τη διάρκεια αυτών των περιόδων (περίπου ένα έτος για την πρώτη, μέχρι τρία έτη για τη δεύτερη και έξι μήνες για την τρίτη περίοδο).

3. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ

Οι Αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων θα πρέπει να αποφασίσουν ποιες χώρες θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ενιαίου νομίσματος. Όπως αναφέρθηκε στο εισαγωγικό κεφάλαιο, η διαδικασία για τη λήψη μιας τέτοιας απόφασης καθορίζεται σαφώς στη Συνθήκη. Η Συνθήκη επίσης ορίζει ότι, αμέσως μετά τη λήψη της απόφασης για τη είσοδο στο Τρίτο Στάδιο, οι κυβερνήσεις των συμμετεχόντων Κρατών-Μελών θα διορίσουν τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ. Η ΕΚΤ όμως θα αρχίσει να ασκεί πλήρως τις εξουσίες της μόνο από την πρώτη ημέρα του Τρίτου Σταδίου.

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες θα πρέπει, κατά μεγάλο μέρος, να πραγματοποιηθούν πριν από τη λήψη της απόφασης για την είσοδο στο Τρίτο Στάδιο. Πράγματι, το ΕΝΙ έχει την εντολή, βάσει της Συνθήκης (Άρθρο 109 ΣΤ, παράγρ. 3), να προσδιορίσει, το αργότερο ως τις 31 Δεκεμβρίου 1996, το κανονιστικό, οργανωτικό και υλικοτεχνικό πλαίσιο που χρειάζεται το ΕΣΚΤ για να ασκεί τα καθήκοντά του κατά το Τρίτο Στάδιο. Η Νομισματική Επιτροπή, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχει ήδη καταρτίσει ένα Σχέδιο Δράσης του Συμβουλίου, όπου απαριθμούνται ορισμένα νομοθετικά μέτρα, για τα οποία οι επίσημες και ανεπίσημες προετοιμασίες θα πρέπει να έχουν φθάσει σε προχωρημένη φάση πριν ληφθεί η απόφαση για την είσοδο στο Τρίτο Στάδιο. Οι εθνικές αρχές έχουν αρχίσει να εξετάζουν διεξοδικά τις αλλαγές που συνεπάγεται η εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος για το νομικό τους σύστημα και την ομαλή λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. Διάφοροι κλάδοι του ιδιωτικού τομέα έχουν αρχίσει να καταστρώνουν τη στρατηγική τους, προκειμένου να αντεπεξέλθουν στην εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος. Χωρίς αμφιβολία, οι επιχειρήσεις του τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού τομέα έχουν προχωρήσει στο θέμα αυτό περισσότερο από όλους τους άλλους κλάδους, δεδομένου ότι οι νομισματικές συναλλαγές αποτελούν τον πυρήνα των εργασιών τους. Ο τομέας αυτός θα είναι επίσης ο πρώτος που θα "εκτεθεί" στην εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος, λόγω των άμεσων και έμμεσων σχέσεών του με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, οι οποίες θα αποτελέσουν τμήμα του ΕΣΚΤ ως

εκδότη του ευρωπαϊκού νομίσματος.

Στην πράξη, όμως, ορισμένες ενέργειες σε διάφορα επίπεδα μπορούν να εκτελεστούν μόνο αφού γίνει γνωστό ποιες χώρες θα υιοθετήσουν το ευρωπαϊκό νόμισμα. Από πλευράς των αρχών, μόλις οριστούν τα Κράτη-Μέλη που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ενιαίου νομίσματος, θα πρέπει να λάβουν χώρα οι ακόλουθες ενέργειες:

Οι αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων θα πρέπει να διορίσουν τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ σύμφωνα με το Άρθρο 109 Λ, παράγρ. 1, της Συνθήκης. Το Άρθρο 50 του Καταστατικού του ΕΣΚΤ/ΕΚΤ προβλέπει τη διαδικασία για τον αρχικό διορισμό των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής. Όλα τα μέλη, ο αριθμός των οποίων δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τέσσερα ούτε μεγαλύτερος από έξι, μαζί με τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο, θα διορίζονται με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων των Κρατών-Μελών που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ενιαίου νομίσματος, σε επίπεδο Αρχηγών Κρατών ή Κυβερνήσεων, κατά σύσταση του Συμβουλίου και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο του ΕΝΙ. Μόνον υπήκοοι Κρατών-Μελών που θα συμμετάσχουν μπορούν να είναι μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και η σχετική διαδικασία θα αρχίσει μόνον αφού οι Αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων καταρτίσουν τον κατάλογο των χωρών που θα συμμετάσχουν. Κατά συνέπεια, η νομική εγκαθίδρυση της ΕΚΤ και του ΕΣΚΤ θα απαιτήσει χρόνο.

Το Συμβούλιο, σε επίπεδο Υπουργών, θα πρέπει να υιοθετήσει ποικίλες νομικές πράξεις ενόψει του Τρίτου Σταδίου. Το Άρθρο 106, παράγρ. 6, της Συνθήκης παραπέμπει σε ορισμένα άρθρα του Καταστατικού του ΕΣΚΤ/ΕΚΤ που χρειάζεται να συμπληρωθούν με παράγωγο Κοινοτικό Δίκαιο. Το Άρθρο 109 Λ, παράγρ. 1, προβλέπει ότι οι εν λόγω διατάξεις θα θεσπιστούν "αμέσως" μετά την απόφαση για την ημερομηνία έναρξης του Τρίτου Σταδίου. Η ανεπίσημη προπαρασκευή όλου του απαιτούμενου παράγωγου δικαίου θα διευκολυνθεί από τις προπαρασκευαστικές εργασίες που πραγματοποιούνται από το ΕΝΙ. Έτσι θα αποφευχθεί σημαντική καθυστέρηση στην επίσημη θέσπιση των σχετικών Κοινοτικών πράξεων μετά την ίδρυση της ΕΚΤ. Ένα μέρος των προτεινόμενων παράγωγων νομοθετικών ρυθμίσεων όμως, ιδίως εκείνες που αφορούν τα μέσα

άσκησης της νομισματικής πολιτικής, θα μπορούν να οριστικοποιηθούν μόνον αφού το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ λάβει οριστική απόφαση σχετικά με το πλαίσιο λειτουργίας της νομισματικής πολιτικής κατά το Τρίτο Στάδιο. Θα χρειαστούν επίσης νομοθετικά μέτρα που θα καταστήσουν δυνατή τη χρήση του ευρωπαϊκού νομίσματος από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου.

Τα Κράτη-Μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι η εθνική τους νομοθεσία είναι συμβατή με όλες τις σχετικές απαιτήσεις της Συνθήκης. Ειδικότερα, πρέπει να εξασφαλίσουν, το αργότερο μέχρι την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ, ότι η εθνική τους νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου και του καταστατικού της εθνικής κεντρικής τους τράπεζας, συμφωνεί με τη Συνθήκη και το Καταστατικό του ΕΚΣΤ.

Μόλις συσταθούν, το Διοικητικό Συμβούλιο και η Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ θα έχουν τα εξής καθήκοντα:

- 1) να θέσουν σε λειτουργία την ΕΚΤ,
- 2) να λάβουν τελικές αποφάσεις σχετικά με το πλαίσιο που χρειάζεται το ΕΣΚΤ για να ασκεί τα καθήκοντά του στο Τρίτο Στάδιο και να διασφαλίσουν την εφαρμογή του εν λόγω πλαισίου,
- 3) να προβούν σε τελικό έλεγχο των λειτουργικών διαδικασιών που θα καθιερωθούν βάσει του συμφωνηθέντος πλαισίου.

Η ΕΚΤ θα ανακοινώσει, το συντομότερο δυνατόν αφότου ιδρυθεί, και πάντως πριν από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, την ημερομηνία κυκλοφορίας των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων. Στα πλαίσια της προετοιμασίας για το γεγονός αυτό, θα αναληφθεί εκστρατεία για να ενημερωθεί το ευρύ κοινό και θα οργανωθούν διαβουλεύσεις με τους φορείς που θα ασχολούνται με τη διακίνηση των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων ως τμήμα των δραστηριοτήτων τους, και συγκεκριμένα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τους κατασκευαστές μηχανημάτων που δέχονται τραπεζογραμμάτια. Θα απαιτηθεί πολύ στενή συνεργασία με τα εθνικά Νομισματοκοπεία για να διασφαλιστεί η ταυτόχρονη κυκλοφορία των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων (βλ. Ενότητα 4.2.3

παρακάτω). Έχουν αρχίσει ήδη διαβουλεύσεις με τους παραπάνω φορείς υπό την αιγίδα του ENI, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου ECOFIN.

Θα απαιτηθεί χρόνος για να εκτελεστεί καθένα από τα παραπάνω έργα, μολονότι θα έχει υπάρξει η σχετική προετοιμασία από πλευράς του ENI.

Αρκετός χρόνος θα χρειαστεί επίσης προκειμένου οι παραπάνω κλάδοι του ιδιωτικού τομέα στα συμμετέχοντα Κράτη-Μέλη να προετοιμάσουν την αναγκαία τεχνική και οργανωτική προσαρμογή ώστε να αρχίσουν να χρησιμοποιούνται ευρωπαϊκό νόμισμα στο Τρίτο Στάδιο. Κυρίως ο τραπεζικός και χρηματοοικονομικός τομέας θα θεωρεί σκόπιμο να είναι προετοιμασμένος για την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, κατά την οποία το ΕΣΚΤ θα αρχίσει να ασκεί την ενιαία νομισματική του πολιτική στο ευρωπαϊκό νόμισμα.

Κατά συνέπεια, το διάστημα από την ημερομηνία της απόφασης μέχρι την έναρξη του Τρίτου Σταδίου πρέπει να είναι αρκετά μακρό ώστε να καταστεί δυνατόν να ολοκληρωθούν όλες αυτές οι τελικές προπαρασκευαστικές εργασίες και προκειμένου να αποφευχθούν περιπλοκές κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, καθώς και προκειμένου να διασφαλιστούν η πλήρης αξιοπιστία και η δυνατότητα τήρησης του προγράμματος του ενιαίου νομίσματος. Από την άλλη πλευρά, το διάστημα αυτό θα πρέπει να είναι αρκετά σύντομο ώστε να ενισχυθεί η αξιοπιστία της απόφασης για την είσοδο στο Τρίτο Στάδιο και να συνεχιστούν με τον ίδιο ρυθμό οι προπαρασκευαστικές εργασίες, με σκοπό να υπάρχει ικανοποιητικός βαθμός τελικής προετοιμασίας πριν από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος. Μετά από προσεκτική εξέταση όλων των σχετικών στοιχείων, το ENI φρονεί ότι για τις εργασίες που πρέπει να εκτελεστούν στο μεσοδιάστημα (interim period) πριν από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου θα απαιτηθεί περίπου ένα έτος.

4. Η ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΡΗΤΑ

Κατά την εναρκτήρια ημερομηνία του Τρίτου Σταδίου της ΟΝΕ, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες των νομισμάτων των Κρατών-Μελών που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος θα αντικατασταθούν από συντελεστές μετατροπής που θα καθοριστούν αμετάκλητα με απόφαση του Συμβουλίου. Το ευρωπαϊκό νόμισμα θα καταστεί αυτοτελές νόμισμα. Θα έχει καθορισμένη ισοτιμία έναντι των νομισμάτων των συμμετεχόντων Κρατών-Μελών και θα υποκαταστήσει τα εθνικά νομίσματα με την καθορισμένη αυτή ισοτιμία. Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, οι οποίες προηγουμένως ήταν αρμόδιες για τη χάραξη και άσκηση της νομισματικής πολιτικής ως προς το εθνικό τους νόμισμα, θα αποτελούν, μαζί με την ΕΚΤ, αναπόσπαστο μέρος του ΕΣΚΤ. Το ΕΣΚΤ θα αρχίσει να ασκεί την ενιαία νομισματική πολιτική για τη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος. Όλα τα παραπάνω προβλέπονται από τη Συνθήκη.

Αξίζει να υπογραμμιστεί η ριζική ποιοτική αλλαγή που θα επέλθει κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου στα συμμετέχοντα Κράτη-Μέλη από νομισματικής και συναλλαγματικής πλευράς. Οι διμερείς ισοτιμίες μεταξύ των Κρατών-Μελών θα καταργηθούν και θα αντικατασταθούν από αμετάκλητα καθορισμένους συντελεστές μετατροπής. Το εθνικό νόμισμα κάθε χώρας θα πάψει να αποτελεί ξένο συνάλλαγμα ως προς τις λοιπές χώρες και αντιστρόφως. Από οικονομική άποψη, θα εξακολουθήσει να υφίσταται ένα μόνο νόμισμα, που θα μπορεί να εκφράζεται με διάφορους τρόπους, είτε δηλ. σε όρους ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας είτε σε όρους εθνικών νομισματικών μονάδων.

Δοθέντος ότι η Συνθήκη προβλέπει την ταχεία εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος ως ενιαίου νομίσματος των Κρατών-Μελών που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος, οι αρχές των εν λόγω Κρατών-Μελών θα πρέπει να λάβουν, κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, μια σειρά μέτρων που θα αφορούν την τελική μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Σκοπός των μέτρων αυτών είναι να διευκολύνουν τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα για τους οικονομικούς φορείς. Οι ενότητες που ακολουθούν πραγματεύονται λεπτομερέστερα τις εξής κατηγορίες μέτρων:

- 1) ενέργειες του ΕΣΚΤ κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, και
- 2) προτεινόμενες ενέργειες των δημόσιων αρχών κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου.

4.1 Ενέργειες του ΕΣΚΤ κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου

Το Άρθρο 109 Λ, παράγρ. 4, της Συνθήκης προβλέπει ότι το ευρωπαϊκό νόμισμα θα καταστεί αυτοτελές νόμισμα κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου. Το Καταστατικό του ΕΣΚΤ ήδη εκφράζει το κεφάλαιο της ΕΚΤ σε ευρωπαϊκό νόμισμα και ορίζει ότι ο ενοποιημένος ισολογισμός του ΕΣΚΤ θα αποτελείται από τα σχετικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού των εθνικών κεντρικών τραπεζών και της ΕΚΤ. Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα υιοθετήσουν το ευρωπαϊκό νόμισμα για τη λογιστική αποτίμηση του ενεργητικού και παθητικού τους και για την ενοποιημένη λογιστική κατάσταση του ΕΣΚΤ που θα δημοσιεύεται κάθε εβδομάδα. Οι λογαριασμοί που τηρούνται από τους φορείς της αγοράς που συναλλάσσονται με το ΕΣΚΤ θα εκφράζονται στο ευρωπαϊκό νόμισμα.

Το ΕΣΚΤ θα ανακοινώνει και θα διενεργεί τις πράξεις νομισματικής του πολιτικής στο ευρωπαϊκό νόμισμα. Στις συναλλαγές των εθνικών κεντρικών τραπεζών με οικονομικούς φορείς, στα πλαίσια της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, θα χρησιμοποιείται το ευρωπαϊκό νόμισμα για την τιμολόγηση, τη διεκπεραίωση των συναλλαγών και το διακανονισμό, με την επιφύλαξη περιπτώσεων κατά τις οποίες θα γίνεται η χρήση μηχανισμών μετατροπής, όπως εξηγείται παρακάτω. Τα ποσά των δημοπρασιών που θα διεξάγουν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα εκφράζονται στο ευρωπαϊκό νόμισμα. Οι πληρωμές και οι εισπράξεις του ΕΣΚΤ θα υπολογίζονται σε ποσά ευρωπαϊκού νομίσματος.⁶ Το Παράρτημα 2 επεξηγεί με παραδείγματα πώς θα χρησιμοποιείται το ευρωπαϊκό νόμισμα στην άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής ήδη από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου.

---

⁶ Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να αναγράφουν, για λόγους ενημέρωσης των πελατών τους (δικαιούχων λογαριασμών), το ισότιμο σε εθνικές νομισματικές μονάδες.

Το ίδιο ισχύει και για τις πράξεις συναλλαγματικής πολιτικής του ΕΣΚΤ, ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για πράξεις έναντι νομισμάτων Κρατών-Μελών της ΕΕ που δεν θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ενιαίου νομίσματος ή έναντι νομισμάτων τρίτων χωρών. Οι αγορές και πωλήσεις ξένων νομισμάτων από το ΕΣΚΤ για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό πελατών του θα διενεργούνται έναντι του ευρωπαϊκού νομίσματος και θα διακανονίζονται στο νόμισμα αυτό.

Με τους μηχανισμούς μετατροπής (conversion facilities), θα μετατρέπονται ποσά από το ευρωπαϊκό νόμισμα στις εθνικές νομισματικές μονάδες και αντιστρόφως, με βάση τους αμετάκλητα καθορισμένους συντελεστές μετατροπής. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα είναι αυτά που κατ' αρχήν θα εγκαταστήσουν τέτοιους μηχανισμούς. Για όσα όμως χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν έχουν ακόμη τη δυνατότητα να αποκτήσουν τον κατάλληλο εξοπλισμό, οι μηχανισμοί αυτοί θα μπορούν ενδεχομένως να παρέχονται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Οι μηχανισμοί μετατροπής θα επιτρέψουν στους συναλλασσόμενους αυτούς να χρησιμοποιούν τις εθνικές νομισματικές μονάδες σε όλες τις δοσοληψίες τους με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, ιδίως σε όλες τις πράξεις νομισματικής πολιτικής. Το ίδιο θα ισχύει και για τα Υπουργεία Οικονομικών και άλλους πελάτες του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα κάθε χώρας που τηρούν λογαριασμούς στις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Οι παραπάνω μηχανισμοί θα τους επιτρέπουν να αποστέλλουν στις εθνικές κεντρικές τράπεζες εντολές πληρωμής ή άλλες πληροφορίες εκφραζόμενες σε εθνικές νομισματικές μονάδες. Οι συναλλασσόμενοι επίσης θα μπορούν να λαμβάνουν πληροφοριακά στοιχεία για τις δοσοληψίες τους με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες και καταστάσεις των λογαριασμών που τηρούν σε εθνικές κεντρικές τράπεζες, εκφραζόμενα σε εθνικές νομισματικές μονάδες. Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, ως μέρος του ΕΣΚΤ, θα καταχωρούν όλες τις συναλλαγές σαν να έχουν πραγματοποιηθεί στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα. Οι μηχανισμοί μετατροπής που θα παρέχουν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα έχουν εφαρμογή το αργότερο μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία τα εθνικά τραπεζογραμμάτια θα πάψουν να αποτελούν νόμιμο χρήμα.

Το Παράρτημα 3 του παρόντος εγγράφου παρουσιάζει, με περισσότερες τεχνικές λεπτομέρειες, παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο θα μπορούσαν να

λειτουργούν οι μηχανισμοί μετατροπής.

Τα συστήματα πληρωμών έχουν ασφαλώς κρίσιμη σημασία. Κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, θα υπάρξει στα συμμετέχοντα Κράτη-Μέλη ένα ευρύ φάσμα συστημάτων πληρωμών. Ορισμένα από αυτά τα συστήματα επεξεργάζονται κυρίως μεγάλα ποσά, ασχολούμενα κατά κανόνα με πληρωμές που προκύπτουν από τη διατραπεζική αγορά χρήματος και την αγορά συναλλάγματος και απαιτούν επείγοντα διακανονισμό. Άλλα επεξεργάζονται κυρίως μικρά ποσά που αφορούν λιανικές συναλλαγές. Ορισμένα έχουν οργανωθεί από τις αρχές, άλλα ανήκουν στον ιδιωτικό τομέα. Η υποδομή κάθε συστήματος είναι εντελώς διαφορετική, με μόνο κοινό χαρακτηριστικό το ότι όλα χρησιμοποιούν μια μόνο νομισματική μονάδα (δηλ. το αντίστοιχο εθνικό νόμισμα) και ότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι τελικοί διακανονισμοί πραγματοποιούνται στην κεντρική τράπεζα.

Κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, θα τεθεί σε λειτουργία το σύστημα TARGET (Διευρωπαϊκό Αυτοματοποιημένο Σύστημα Άμεσης Διαβίβασης Ακαθάριστων Διακανονισμών σε Πραγματικό Χρόνο).⁷ Το Σύστημα TARGET θα έχει τη δυνατότητα να επεξεργάζεται και εγχώριες και διασυνοριακές πληρωμές, εξυπηρετώντας έτσι τις ανάγκες της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στο Τρίτο Στάδιο. Το σύστημα διασύνδεσης που θα διευθύνεται από το ΕΣΚΤ θα διασυνδέει τα εθνικά συστήματα Ακαθάριστου Διακανονισμού σε Πραγματικό Χρόνο (ΑΔΠΧ). Ευθύς εξ αρχής, το σύστημα διασύνδεσης θα λειτουργεί με το ευρωπαϊκό νόμισμα και τα εθνικά συστήματα ΑΔΠΧ θα πρέπει να είναι σε θέση να λειτουργούν με τη νομισματική αυτή μονάδα. Η γενικευμένη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα όλων των υποδομών των συστημάτων πληρωμών εξαρτάται και από τις αποφάσεις παραγόντων της αγοράς που ανήκουν στον ιδιωτικό τομέα, δεδομένου ότι ορισμένα συστήματα είναι ιδιωτικά. Η απόφαση για τη μετάβαση όλων των συστημάτων αυτών στο ενιαίο νόμισμα θα πρέπει να ληφθεί από το αρμόδιο όργανο λήψης αποφάσεων σε εθνικό επίπεδο.

---

7 Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. δημοσίευση του ΕΝΙ για το Σύστημα TARGET (Μάιος 1995).

Εφόσον το ΕΣΚΤ θα ασκεί τη νομισματική του πολιτική στο ευρωπαϊκό νόμισμα, η ρευστότητα στο ευρωπαϊκό νόμισμα θα διοχετεύεται προς τη διατραπεζική αγορά χρήματος και θα αντλείται από αυτήν. Για τη μεγαλύτερη δυνατή διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας της, η εν λόγω αγορά θα ωφεληθεί από τη μετάβαση στο ευρωπαϊκό νόμισμα.

Το ΕΣΚΤ θα ενισχύει το συντονισμό των ενεργειών των παραγόντων της αγοράς έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία μιας αγοράς χρήματος σε όλο το φάσμα της ΟΝΕ, με βάση το ευρωπαϊκό νόμισμα. Θα συμβάλλει στον καθορισμό των βασικών στοιχείων της αγοράς αυτής, π.χ. στον καθορισμό προτύπων σχετικά με την τιμολόγηση, τα είδη των συναλλαγών και των ενεχυρών.

Εφόσον τα εθνικά νομίσματα θα διασυνδέονται με αμετάκλητα καθορισμένους συντελεστές μετατροπής από την έναρκτήρια ημερομηνία του Τρίτου Σταδίου, δεν θα υφίστανται πλέον αγορές συναλλάγματος μεταξύ των νομισμάτων αυτών, αλλά μόνο καθαρά αριθμητικές μετατροπές. Οι παράγοντες της αγοράς αναμένεται ότι θα αναδιοργανώσουν τις πρακτικές τους στην αγορά και θα αρχίσουν να δίνουν ισοτιμίες τρίτων νομισμάτων έναντι του ευρωπαϊκού νομίσματος. Έτσι θα διευρυνθεί η εμβέλεια της αγοράς και θα αυξηθεί η ρευστότητά της, πράγμα που αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα οφέλη από την εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος. Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες που συμμετέχουν στην αγορά συναλλάγματος θα μεταβάλουν ανάλογα την πρακτική τους στις αγορές και θα δίνουν ισοτιμίες νομισμάτων τρίτων χωρών έναντι του ευρωπαϊκού νομίσματος και μόνο. Πρόθεση του ΕΣΚΤ είναι να ενθαρρύνει και να στηρίξει τις προσπάθειες προκειμένου να δημιουργηθεί μια αγορά συναλλάγματος για το ευρωπαϊκό νόμισμα, η οποία θα καλύπτει όλο το φάσμα της ΟΝΕ.

Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα ανταλλάσσουν τα εθνικά τραπεζογραμμάτια στην αντίστοιχη άρτια αξία τους. Αυτό προβλέπεται ήδη από το Καταστατικό του ΕΣΚΤ (Άρθρο 52).

4.2 Προτεινόμενες ενέργειες των δημόσιων αρχών κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου

4.2.1 Νομοθετικά μέτρα

Όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να υπάρχει σαφές νομικό πλαίσιο από την πρώτη κιόλας ημέρα, έτσι ώστε να παρέχεται στους οικονομικούς φορείς βεβαιότητα ως προς τη νομική φύση του ευρωπαϊκού νομίσματος και τους αμετάκλητα καθορισμένους συντελεστές μετατροπής με τους οποίους θα αντικαταστήσει τα εθνικά νομίσματα. Το νομικό αυτό πλαίσιο θα πρέπει επίσης να παρέχει στους οικονομικούς φορείς τη διακριτική ευχέρεια να συναλλάσσονται είτε στην εθνική είτε στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα.

Συγκεκριμένα, το ENI θεωρεί ότι το εν λόγω νομικό πλαίσιο πρέπει να ενσωματωθεί στο Κοινοτικό δίκαιο, με τη μορφή Κανονισμού του Συμβουλίου που θα θεσπιστεί βάσει του Αρθρου 109 Λ, παραγρ. 4, της Συνθήκης. Θα τεθεί σε ισχύ κατά την έναρκτήρια ημερομηνία του Τρίτου Σταδίου, θα έχει άμεσες έννομες συνέπειες στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος και ειδικότερα θα περιέχει τα εξής στοιχεία:

- τους συντελεστές μετατροπής που θα καθοριστούν αμετάκλητα για τα νομίσματα των συμμετεχόντων Κρατών-Μελών και με τους οποίους το ευρωπαϊκό νόμισμα θα υποκαταστήσει τα εθνικά νομίσματα,
- τη νομική φύση του ευρωπαϊκού νομίσματος, και
- διατάξεις σχετικά με τη χρονική στιγμή και τη μέθοδο αντικατάστασης των εθνικών νομισμάτων.

Το σχετικό Κοινοτικό δίκαιο πρέπει να καταρτιστεί σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές:

Πρώτον, το νομικό πλαίσιο πρέπει να ανταποκρίνεται στις αρχές της

σαφήνειας και της αποδοχής από πλευράς του κοινού.

Δεύτερον, το Κοινοτικό δίκαιο πρέπει να διασφαλίζει μια νομικώς εκτελεστή ισοδυναμία μεταξύ της ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας και των εθνικών νομισματικών μονάδων. Η νομικώς εκτελεστή ισοδυναμία σημαίνει ότι, μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, σε κάθε χρηματικό χρέος, εκφραζόμενο σε εθνική νομισματική μονάδα, θα αντιστοιχεί ένα καθορισμένο και αμετάβλητο ισόποσο σε ευρωπαϊκές νομισματικές μονάδες, με βάση τον επίσημο συντελεστή μετατροπής, και αντιστρόφως.

Τρίτον, οι ιδιωτικοί οικονομικοί φορείς θα πρέπει να έχουν την ευχέρεια να χρησιμοποιούν την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα, χωρίς περιορισμούς, στις συμβατικές τους σχέσεις και για πληρωμές χωρίς διακίνηση μετρητών.

Τέταρτον, προκειμένου να αποφευχθεί ένα δινομισματικό πρότυπο, κατά τον καθορισμό και επανακαθορισμό του νομίσματος στο οποίο εκφράζονται τα εξωσυμβατικά δικαιώματα και υποχρεώσεις θα πρέπει να τηρηθούν δύο αρχές: Πρώτον, δεν θα πρέπει να είναι υποχρεωτικό για τους οικονομικούς φορείς να χρησιμοποιούν την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα πριν ολοκληρωθεί η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Δεύτερον, τα Κράτη-Μέλη θα πρέπει να μπορούν ελεύθερα να θεσπίσουν ότι τα εξωσυμβατικά δικαιώματα και υποχρεώσεις θα εκφράζονται στην αντίστοιχη νομισματική μονάδα. Ταυτόχρονα, τα Κράτη-Μέλη ενδέχεται να επιτρέψουν, κατά την κρίση τους, τη χρήση της ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας για το σκοπό αυτό, χωρίς όμως να το επιβάλουν.

Πέμπτον, τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα εξακολουθήσουν να αποτελούν νόμιμο χρήμα μέσα στα σύνορα της αντίστοιχης εθνικής επικράτειας μέχρις ότου ολοκληρωθεί η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

Εκτον, πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στο ΕΣΚΤ να διενεργεί πράξεις νομισματικής πολιτικής στο ευρωπαϊκό νόμισμα από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου.

Εχοντας κατά νου τις παραπάνω αρχές, το ΕΝΙ μελετά ήδη διάφορες

εναλλακτικές προτάσεις σχετικά με το νομικό πλαίσιο και θα διατυπώσει συστάσεις όταν οριστικοποιηθούν οι μελέτες που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Χρειάζεται επίσης να καθιερωθούν, νομοθετικώς, ομοιόμορφοι κανόνες στρογγυλοποίησης για τη μετατροπή των νομισμάτων βάσει των καθορισμένων συντελεστών. Το ζήτημα της στρογγυλοποίησης είναι τεχνικής φύσεως. Όταν ένα ποσό που εκφράζεται σε συγκεκριμένο εθνικό νόμισμα μετατρέπεται σε ευρωπαϊκό νόμισμα και στρογγυλοποιείται και, στη συνέχεια, μετατρέπεται εκ νέου στο αρχικό εθνικό νόμισμα και πάλι στρογγυλοποιείται, η διαδικασία αυτή μπορεί να μην καταλήγει πάντοτε ακριβώς στο ίδιο ποσό. Εφόσον επιτευχθεί συμφωνία σχετικά με τη νόμιμη διαδικασία κάλυψης τέτοιων μικρών διαφορών που προκύπτουν κατά τη διαδικασία της στρογγυλοποίησης, η οργάνωση των μηχανισμών μετατροπής θα αποκτήσει σαφήνεια.

4.2.2 Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα για τα κρατικά χρεόγραφα

Το ΕΝΙ αναμένει ότι οι νέες εκδόσεις κρατικών χρεογράφων θα εκφράζονται στο ευρωπαϊκό νόμισμα από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, ιδίως όσον αφορά τίτλους οι οποίοι διακινούνται ενεργά στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Τέτοιου είδους μέτρα αναμένεται ότι θα προωθήσουν την ανάπτυξη της χρηματοπιστωτικής αγοράς για το ευρωπαϊκό νόμισμα και θα αυξήσουν τη ρευστότητα και το βάθος της. Οι ιδιωτικοί φορείς θα έχουν τη δυνατότητα να αποκτούν τίτλους εκφραζόμενους σε ευρωπαϊκό νόμισμα, έναντι διακανονισμού σε εθνικές νομισματικές μονάδες. Η αξία των τίτλων που πωλούνται σε μικρούς αποταμιευτές θα μπορεί να εκφράζεται και σε εθνικές νομισματικές μονάδες.

Η χρονική στιγμή και η μέθοδος μετατροπής των υφιστάμενων κρατικών χρεογράφων θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης.

4.2.3 Άλλου είδους ενέργειες του δημόσιου τομέα

Συνιστάται στις αρχές να επισπεύσουν την εκστρατεία ενημέρωσης του κοινού, προκειμένου να καταστήσουν σαφές ότι η πλήρης μετάβαση στο ευρωπαϊκό νόμισμα θα λάβει χώρα σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα και ότι

η μετάβαση αυτή καθαυτή δεν θα επηρεάσει την αγοραστική δύναμη του εισοδήματος και τις αποταμιεύσεις των πολιτών. Η παραγωγή των ευρωπαϊκών κερμάτων θα πρέπει να οργανωθεί από τα εθνικά Νομισματοκοπεία και να ενημερωθούν σχετικώς οι ενδιαφερόμενοι. Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει επίσης να εξαγγείλουν με ποιο τρόπο θα οργανώσουν τη δική τους στρατηγική σχετικά με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα (βλ. Ενότητα 5.2).

5. ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

5.1 Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα για τις συναλλαγές με μετρητά

Η απόφαση για την ακριβή χρονική στιγμή κατά την οποία θα εισαχθούν τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια θα ληφθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ, το συντομότερο δυνατό μετά την ίδρυσή της και πάντως πριν από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου. Η απόφαση αυτή θα ανακοινωθεί αμέσως. Η έναρξη κυκλοφορίας θα λάβει χώρα το αργότερο τρία χρόνια μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου. Για τον καθορισμό της ημερομηνίας θέσης σε κυκλοφορία θα ληφθεί υπόψη το διάστημα που απαιτείται προκειμένου να εισαχθεί μια νέα πλήρης σειρά τραπεζογραμμάτων και κερμάτων και να ολοκληρώσουν οι τράπεζες τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα όλων των μορφών χρήματος σε λογιστική μορφή (βλ. Ενότητα 5.2 παρακάτω).⁸

Τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα αποτελούν νόμιμο χρήμα από την πρώτη ημέρα που θα τεθούν σε κυκλοφορία, παράλληλα με τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα. Από την ίδια ημερομηνία και μετά, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα αρχίσουν να αποσύρουν από την κυκλοφορία τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα. Μετά από έξι μήνες, τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα πάψουν να αποτελούν νόμιμο χρήμα σε όλη τη ζώνη του ενιαίου νομίσματος. Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες βεβαίως θα συνεχίσουν, στα πλαίσια της εξυπηρέτησης του κοινού, να ανταλλάσσουν στις θυρίδες τους τα παλαιά εθνικά τραπεζογραμμάτια με ευρωπαϊκά, πρακτική που ακολουθείται και σήμερα σε όλες τις χώρες της ΕΕ στην περίπτωση τραπεζογραμμάτων σειράς που έχει αποσυρθεί από την κυκλοφορία.

Τέσσερις λόγοι οδήγησαν το ΕΝΙ να προτείνει εξάμηνο διάστημα για την αντικατάσταση των εθνικών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων με αντίστοιχα ευρωπαϊκά. Πρώτον, η σταδιακή εισαγωγή των νέων κερμάτων και

⁸ Στο ΕΝΙ έχει ειδικά ανατεθεί η ευθύνη (Άρθρο 109 ΣΤ, παράγρ. 3, της Συνθήκης) επίβλεψης της τεχνικής προπαρασκευής των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων. Στην Ετήσια Εκθεση του για το έτος 1994, το ΕΝΙ ανέφερε τις τεχνικές προπαρασκευαστικές εργασίες στον τομέα αυτό. Το Παράρτημα 4 παρέχει λεπτομερέστερες επεξηγήσεις σχετικά με τον απαιτούμενο χρόνο για την παραγωγή των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων.

τραπεζογραμμάτων δεν μπορεί να γίνει από τη μια ημέρα στην άλλη. Δεδομένου ότι η απόσυρση, ο έλεγχος της γνησιότητας και η καταστροφή των παλαιών τραπεζογραμμάτων συνεπάγονται ένα σημαντικό πρόσθετο έργο, η επιλογή διαστήματος συντομότερου από έξι μήνες ίσως δημιουργούσε συμφόρηση στο τραπεζικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Επιπλέον, εν όψει του ότι ένα ποσοστό των τραπεζογραμμάτων κυκλοφορεί σε χώρες εκτός των συμμετεχόντων Κρατών Μελών, μια πολύ ταχεία διαδικασία απόσυρσης θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα στους εν λόγω εξωτερικούς κομιστές.

Ο δεύτερος λόγος για την επιλογή της εξαμήνης περιόδου συνδέεται με το γεγονός ότι οι κατασκευαστές μηχανημάτων που δέχονται τραπεζογραμμάτια και κέρματα έχουν κάνει γνωστό ότι θα χρειαστούν ένα τέτοιο διάστημα για να μετατρέψουν ή/και να επαναπρογραμματίσουν όλα τα μηχανήματά τους. Εκτιμάται ότι σήμερα λειτουργούν περίπου 3.150.000 αυτόματοι πωλητές και 130.000 Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές (ATM) στην Ευρωπαϊκή Ένωση.⁹ Οι αριθμοί αυτοί, οι οποίοι δεν περιλαμβάνουν τα Βοηθητικά Ταμειολογιστικά Συστήματα (ΒΤΣ) που χρησιμοποιούνται από υπαλλήλους τραπεζών, πιθανότατα θα αυξηθούν κατά τα προσεχή έτη.

Τρίτον, ο τραπεζικός και χρηματοπιστωτικός κλάδος έχει εκφράσει την επιθυμία να συντομευθεί όσο το δυνατόν περισσότερο η περίοδος της παράλληλης κυκλοφορίας. Μια περίοδος έξι μηνών θεωρείται ότι είναι αρκετά μεγάλο διάστημα ώστε να επιτρέψει τις αναγκαίες ρυθμίσεις για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, αλλά και αρκετά σύντομο ώστε να ελαχιστοποιηθούν τα μειονεκτήματα ενός συστήματος λειτουργίας με δύο σταθμά.

Ο τελευταίος λόγος αφορά τη διαδικασία εκμάθησης από πλευράς του κοινού. Μολονότι οι ενημερωτικές εκστρατείες που θα προηγηθούν θα συμβάλουν σημαντικά στην εξοικείωση του κοινού με την προοπτική των νέων τραπεζογραμμάτων και κερμάτων, δεν θα πρέπει να υποεκτιμάται η πρόκληση την οποία αντιπροσωπεύει η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα για τον τομέα αυτό.

---

⁹ Στα περισσότερα Κράτη-Μέλη, οι μισές περίπου ροές πληρωμών με τραπεζογραμμάτια από τις εμπορικές τράπεζες προς τους πελάτες τους πραγματοποιούνται μέσω ATM.

Δεν πρόκειται απλώς για αλλαγή σχήματος σε μια πλήρη σειρά τραπεζογραμμάτων και κερμάτων. Πάνω από όλα, πρόκειται για αλλαγή της μονάδας υπολογισμού. Θα πρέπει να δοθεί στον κόσμο η ευκαιρία να εξοικειωθεί με τη χρήση της νέας μονάδας υπολογισμού. Αναμένεται ότι μια περίοδος έξι μηνών θα αποτελέσει επαρκές διάστημα εκμάθησης. Μια πολύ μακρά περίοδος παράλληλης κυκλοφορίας ίσως να έχει το αντίθετο αποτέλεσμα, δηλ. τελικά ο κόσμος ίσως να μην προσπαθήσει από την αρχή να εξοικειωθεί με τη νέα λογιστική μονάδα.

5.2 Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα για τις συναλλαγές χωρίς μετρητά

Η εισαγωγή των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων, μαζί με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα των λειτουργιών των δημόσιων υπηρεσιών (π.χ. καταβολή μισθοδοσίας δημοσίων υπαλλήλων και επιδομάτων κοινωνικής πολιτικής, εισπραξη φόρων και κρατικές προμήθειες), θα οδηγήσει τον τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό κλάδο να ολοκληρώσει τη δική του μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα ως προς το χρήμα σε λογιστική μορφή. Ενδέχεται, ακόμη, ο μη τραπεζικός τομέας να θεωρήσει την πρώτη ημέρα κυκλοφορίας των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων και τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα του δημόσιου τομέα ως ενδιάμεσα ορόσημα και ως στόχο την πραγματοποίηση της δικής του τελικής μετάβασης κατά την ίδια χρονική στιγμή ή σχεδόν αμέσως μετά.

Η χρήση της ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας για συναλλαγές του δημόσιου τομέα πρέπει να λάβει χώρα σε όλα τα συμμετέχοντα Κράτη-Μέλη σχεδόν ταυτόχρονα με την εισαγωγή των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων. Το χρονικό πλαίσιο πρέπει να καθορισθεί με Κοινοτικό δίκαιο και θα μπορούσε να επιτρέπει κάποιο βαθμό ελευθερίας στα επιμέρους Κράτη-Μέλη. Οι δημόσιες αρχές, όμως, θα συνεχίσουν να δέχονται πληρωμές σε εθνικές νομισματικές μονάδες για όσο διάστημα τα εθνικά τραπεζογραμμάτια ή κέρματα θα εξακολουθούν να αποτελούν νόμιμο χρήμα. Οι δημόσιοι οργανισμοί και φορείς θα μπορούσαν ενδεχομένως να δηλώσουν ότι είναι έτοιμοι να δεχθούν πληρωμές στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα ήδη αρκετό χρόνο πριν από την εισαγωγή των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων.

Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα θα μπορούσε να ολοκληρωθεί έξι μήνες μετά την πρώτη ημέρα της εισαγωγής των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων, δηλ. την ημερομηνία κατά την οποία τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα πάψουν να αποτελούν νόμιμο χρήμα. Κατά την ημερομηνία αυτή, όλα τα στοιχεία παθητικού αυτοδικαίως θα εξαργυρώνονται μόνο με το ευρωπαϊκό νόμισμα. Ο τραπεζικός και χρηματοπιστωτικός τομέας θα διενεργεί πλέον συναλλαγές μόνο στο ευρωπαϊκό νόμισμα.

6. ΣΥΝΕΝΩΣΗ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΓΙΑ ΕΠΙΤΥΧΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ: ΟΙ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Οποιο πρόγραμμα και αν υιοθετηθεί, θα έχει επιτυχή έκβαση μόνο αν, μετά το στάδιο του προγραμματισμού, επακολουθήσουν λεπτομερές σχέδιο και κατάλληλη εφαρμογή όλων των συναφών επιμέρους στοιχείων. Προφανώς αυτό ισχύει κατ' εξοχήν για ένα ζήτημα τόσο σύνθετο όσο αυτό που δημιουργείται όταν μια ομάδα χωρών με προηγμένα χρηματοοικονομικά συστήματα από κοινού υιοθετεί ενιαίο νόμισμα. Το γεγονός ότι η Συνθήκη επιμένει ως προς το μη αναστρέψιμο χαρακτήρα της εισόδου στο Τρίτο Στάδιο και στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος υπογραμμίζει ακόμη περισσότερο πόσο σημαντικό είναι να εκτελεστούν, ως αδιάσπαστο σύνολο, όλα τα επιμέρους στοιχεία που απαιτούνται για την ευόδωση του φιλόδοξου αυτού εγχειρήματος. Είναι αυτονόητο ότι αυτό θα απαιτήσει ενεργό συμμετοχή όλων των οικονομικών φορέων, εφόσον όλοι είναι χρήστες χρήματος. Από οικονομική άποψη, η προσέγγιση του θέματος μπορεί να γίνει τόσο από την πλευρά της προσφοράς -- δηλ. να καταστεί το ευρωπαϊκό νόμισμα διαθέσιμο σε όλους τους χρήστες -- όσο και από την πλευρά της ζήτησης -- δηλ. να γίνει αποδεκτό το ευρωπαϊκό νόμισμα από όλους τους χρήστες. Οι προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι διαφορετικής φύσεως, ανάλογα με τη σκοπιά από την οποία εξετάζονται.

Το θέμα της προσφοράς του νέου νομίσματος είναι κατά βάση λειτουργία που αφορά τεχνικές προπαρασκευαστικές εργασίες. Το ΕΣΚΤ θα πρέπει να θεσπίσει το όλο πλαίσιο λειτουργίας του, ώστε κατά την εναρκτήρια ημερομηνία του Τρίτου Σταδίου να αναλάβει την πλήρη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, με εξαίρεση τα τραπεζογραμμάτια, για τα οποία θα πρέπει να ορίσει και να εξαγγείλει, πριν από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, χωριστή καταληκτική ημερομηνία. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, ο δημόσιος τομέας, ο οποίος σε ορισμένα Κράτη-Μέλη αντιπροσωπεύει σχεδόν το ήμισυ του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, ασκεί σημαντική επιρροή μέσω του τρόπου κατά τον οποίο προετοιμάζεται για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Ο ιδιωτικός τομέας θα παίξει πρωταρχικό ρόλο στη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής για τη διενέργεια συναλλαγών στο νέο νόμισμα. Μάλιστα όσοι παρέχουν νομισματικές και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες φέρουν εν προκειμένω ιδιαίτερη ευθύνη,

εφόσον θα πρέπει να διευκολύνουν τη δυνατότητα χρήσης του νέου χρήματος ως μέσου συναλλαγών και ως μέσου αποθησαυρισμού. Θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι όλες οι επιμέρους ενέργειες τις οποίες αναλαμβάνει καθεμιά από αυτές τις κατηγορίες οικονομικών φορέων συμπληρώνουν και ενισχύουν η μια την άλλη για την επίτευξη του τελικού σκοπού. Οι αρχές είναι φύσει αρμόδιες να επιτελέσουν εποπτικό ρόλο στο θέμα αυτό, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό θα πρέπει να γίνει σε στενή συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα. Το ΕΝΙ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες έχουν την πρόθεση να παρακολουθήσουν στενά, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, αντίστοιχα, την προσαρμογή των τμημάτων του χρηματοπιστωτικού συστήματος που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους. Το ΕΝΙ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες προθυμοποιούνται να συνεργαστούν με άλλες δημόσιες αρχές για ανταλλαγή πληροφοριών και συντονισμό των ενεργειών που αφορούν το χρηματοπιστωτικό σύστημα, με σκοπό την ομαλότερη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

Η δημιουργία πραγματικής ζήτησης για το ευρωπαϊκό νόμισμα είναι τελικά λειτουργία που συνίσταται στην επίτευξη της αποδοχής του νομίσματος αυτού από το κοινό. Η καλλιέργεια εμπιστοσύνης στο νέο νόμισμα προϋποθέτει επαρκή προηγούμενη γνώση για τη δημιουργία του ευρωπαϊκού νομίσματος. Και πάλι στο σημείο αυτό, χρειάζονται συντονισμένες προσπάθειες από πλευράς του ΕΝΙ, των εθνικών κεντρικών τραπεζών, καθώς και, μετά την ίδρυσή του, από πλευράς του ΕΣΚΤ, που θα εκδίδει το ευρωπαϊκό νόμισμα, των δημόσιων αρχών, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, και του ιδιωτικού τομέα, ιδίως του τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού κλάδου. Για να εδραιωθεί η εμπιστοσύνη όσων θα χρησιμοποιούν το ευρωπαϊκό νόμισμα, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που βρίσκονται εκτός της ζώνης του ενιαίου νομίσματος, θα απαιτηθούν αποφασιστικές ενέργειες των αρχών, έτσι ώστε να διατηρηθεί σταθερή η αγοραστική δύναμη του νομίσματος και να πεισθούν οι αγορές ότι οι αρχές είναι σε θέση και έχουν τη βούληση να διατηρήσουν αυτό τον προσανατολισμό στην πολιτική τους. Είναι γεγονός ότι ένα τέτοιο κλίμα εμπιστοσύνης έχει αρχίσει ήδη να δημιουργείται, στο βαθμό που τα Κράτη-Μέλη καταβάλλουν ήδη τις αναγκαίες προσπάθειες για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των κριτηρίων σύγκλισης της Συνθήκης. Από τη στιγμή που θα έχουν καθοριστεί οι χώρες οι οποίες θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ενιαίου νομίσματος, οι αρχές των εν λόγω χωρών

ίσως χρειαστεί να εντείνουν τις προσπάθειές τους για εδραίωση εμπιστοσύνης πριν από το τελικό στάδιο της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι οι δύο πλευρές της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα, η προσφορά και η ζήτηση, θα δώσουν μαζί επιτυχές αποτέλεσμα.

Παράρτημα 1

**ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ**

Την άνοιξη του 1995, το ΕΝΙ οργάνωσε έρευνα μεγάλης κλίμακας στους κόλπους της τραπεζικής κοινότητας της ΕΕ και για το σκοπό αυτό ήλθε σε επαφή με 400 περίπου εμπορικές τράπεζες σε όλα τα Κράτη-Μέλη με τη μεσολάβηση και αρωγή των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Κατά τα φαινόμενα ήταν η πιο εκτεταμένη έρευνα που έχει διεξαχθεί μέχρι στιγμής σε ολόκληρη την ΕΕ σχετικά με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Προσεγγίστηκαν όχι μόνο μεγάλες τράπεζες, αλλά έγινε και ηθελημένη προσπάθεια διαμόρφωσης αντιπροσωπευτικών δειγμάτων μεσαίων και μικρών τραπεζών.

Γενικά, σκοπός της έρευνας δεν ήταν να παρασχεθούν ακριβείς ποσοτικές ενδείξεις σχετικά με το χρόνο που χρειάζονται οι τράπεζες ώστε να είναι έτοιμες για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Η έρευνα θεωρήθηκε μάλλον ως εφαλτήριο για μια περισσότερο τεχνικής φύσεως συζήτηση με τις τράπεζες και οι απαντήσεις που δόθηκαν αναμενόταν να αποτελέσουν το επίκεντρο του εκτεταμένου αυτού διαλόγου. Η έρευνα αποτέλεσε το έναυσμα για την κλιμάκωση της ανταλλαγής απόψεων μεταξύ του ΕΝΙ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών αφενός και των εμπορικών τραπεζών αφετέρου.

Σχετικά μικρό μόνο ποσοστό αυτών των ερωτηθέντων, σε ολόκληρη την ΕΕ, δήλωσαν, την άνοιξη του 1995, ότι οι επιχειρηματικές τους αποφάσεις επηρεάζονται σημαντικά από την προοπτική του ενιαίου νομίσματος. Η δημοσίευση του παρόντος εγγράφου -- καθώς και η επιλογή του σεναρίου στην οποία αναμένεται να καταλήξει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Δεκέμβριο στη Μαδρίτη -- ενδέχεται να αυξήσουν την προθυμία του τραπεζικού τομέα να αρχίσει τη δική του προετοιμασία για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

Πράγματι, σημαντικό τμήμα του τραπεζικού τομέα δήλωσε ότι θα αρχίσει προπαρασκευαστικές εργασίες αφού οι αρχές δημοσιοποιήσουν το σενάριο,

ακόμη και πριν γίνει γνωστό ποιες χώρες θα συμμετάσχουν εξ αρχής στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος. Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει ότι η συμμετοχή ή όχι μιας χώρας δεν είναι σημαντικός παράγων που λαμβάνουν υπόψη οι τράπεζες, όταν αναλαμβάνουν την πραγματοποίηση επενδύσεων ώστε να επιφέρουν στο πλαίσιο λειτουργίας τους τις προσαρμογές που έχουν σχεδιάσει εκ των προτέρων για να αντεπεξέλθουν στη μετάβαση.

Ο διάλογος με την τραπεζική κοινότητα έδωσε τη δυνατότητα να εξαχθούν μερικά προκαταρκτικά συμπεράσματα σχετικά με το πόσο πολύπλοκα είναι, κατά την αντίληψη των τραπεζών, τα απαιτούμενα μέτρα για την προσαρμογή στην εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος.

Μερικά από τα ερωτήματα που τέθηκαν στις τράπεζες αφορούσαν ένα σενάριο, βάσει του οποίου το ΕΣΚΤ θα άρχιζε να ασκεί τη νομισματική του πολιτική στο ευρωπαϊκό νόμισμα από την έναρξη ήδη του Τρίτου Σταδίου.

Στο ερώτημα σχετικά με τον αντίκτυπο της μετατροπής του τρεχούμενου λογαριασμού τους στην κεντρική τράπεζα στο ευρωπαϊκό νόμισμα, οι τράπεζες στις περισσότερες περιπτώσεις υποστήριξαν ότι θα χρειαστούν από έξι έως δώδεκα μήνες για να μετατρέψουν την εσωτερική κίνηση αυτού του λογαριασμού από το εθνικό στο ευρωπαϊκό νόμισμα. Όσον αφορά τις επιμέρους κατηγορίες πράξεων με την κεντρική τράπεζα, οι τράπεζες είχαν την άποψη ότι η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα για τις πράξεις ανοικτής αγοράς μεταξύ αυτών και του ΕΣΚΤ, καθώς και για πράξεις συναλλάγματος, θα μπορούσε να υλοποιηθεί ταχύτερα από ό,τι για τις λοιπές πράξεις και θα απαιτήσει λιγότερο από δώδεκα μήνες. Θα χρειαστεί, κατά την άποψη των τραπεζών, το ήμισυ περίπου αυτού του χρόνου επιπλέον, για να προετοιμαστεί η μετάβαση στο ευρωπαϊκό νόμισμα προκειμένου για το σύστημα πληρωμών ακαθάριστου διακανονισμού σε πραγματικό χρόνο (ΑΔΠΧ).

Επίσης ζητήθηκε από τις τράπεζες να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις ενός σεναρίου, βάσει του οποίου το ΕΣΚΤ θα άρχιζε να ασκεί τη νομισματική του πολιτική στο ευρωπαϊκό νόμισμα από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Στα περισσότερα Κράτη-Μέλη, η άποψη της μεγάλης

πλειοψηφίας των τραπεζών ήταν ότι μετά τη μετατροπή των πράξεων του ΕΣΚΤ και του συστήματος TARGET, το οποίο καλύπτει όλη τη ζώνη, η διατραπεζική αγορά χρήματος θα μεταβεί στο ευρωπαϊκό νόμισμα, είτε ταχύτατα είτε σε ξεχωριστά στάδια. Θα πρέπει συνεπώς να υπάρξει η κατάλληλη προετοιμασία από πλευράς των τραπεζών. Η αξιολόγηση των τραπεζών σχετικά με την αναμενόμενη μετάβαση της αγοράς συναλλάγματος, μόλις το ΕΣΚΤ αρχίσει να λειτουργεί με το ευρωπαϊκό νόμισμα, συνέπιπτε σχεδόν με τις απόψεις τους σχετικά με τις αναμενόμενες εξελίξεις της διατραπεζικής αγοράς χρήματος. Η αξιολόγηση των τραπεζών όσον αφορά τις υποθετικές αντιδράσεις μεγάλων μη τραπεζικών φορέων της αγοράς (π.χ. πολυεθνικών εταιριών) έκλινε σαφώς προς την ταχεία μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Οι τράπεζες αναμένουν ότι οι ιδιωτικοί φορείς που εκδίδουν χρεόγραφα θα μεταβούν σταδιακά στο ευρωπαϊκό νόμισμα αφού πρώτα το ΕΣΚΤ και, στη συνέχεια, η διατραπεζική αγορά χρήματος και η αγορά συναλλάγματος προχωρήσουν στο ενιαίο νόμισμα.

Κατά τη διάρκεια του θέρους μέχρι και τις αρχές του φθινοπώρου 1995, κλιμακώθηκε ο διάλογος μεταξύ του τραπεζικού τομέα, σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο, και του ΕΝΙ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών, αντίστοιχα. Ο διάλογος αυτός οδήγησε στη διαμόρφωση νέων αντιλήψεων εκατέρωθεν, οι οποίες παρακίνησαν πολλές τράπεζες να αναθεωρήσουν τις απόψεις τους και τη στρατηγική σχεδιασμού τους όσον αφορά τη διαδικασία μετάβασης. Παράλληλα, επέτρεψε στο Συμβούλιο του ΕΝΙ να κατανοήσει βαθύτερα τις ενδεχόμενες επιπτώσεις της διαδικασίας μετάβασης στις διάφορες κατηγορίες χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Δεκέμβριο 1995, αναγγείλει τα κύρια χαρακτηριστικά ενός σεναρίου αναφοράς για τη μετάβαση, αναμένεται ότι θα εξελιχθεί περαιτέρω ο διάλογος του ΕΝΙ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών με την τραπεζική κοινότητα στην Ευρώπη και θα οδηγήσει σε λεπτομερή σχεδιασμό της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα. Ο σχεδιασμός αυτός θα επιτρέψει την έγκαιρη υλοποίηση της μετάβασης, μόλις καθοριστούν οι χώρες που θα συμμετάσχουν εξ αρχής στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου της ΟΝΕ, το ευρωπαϊκό νόμισμα θα είναι το νόμισμα στο οποίο η ΕΚΤ θα καθορίζει την ενιαία νομισματική πολιτική και στο οποίο το ΕΣΚΤ θα διενεργεί όλες τις πράξεις νομισματικής πολιτικής.

Το ΕΣΚΤ, αποτελούμενο από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, θα διευθύνεται από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ, τα οποία θα είναι αρμόδια για τη χάραξη και την εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Οι πράξεις που αφορούν την ενιαία νομισματική πολιτική θα διενεργούνται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, με βάση οδηγίες από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Προκειμένου να διενεργούν τις εν λόγω πράξεις, τόσο η ΕΚΤ όσο και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να ανοίγουν λογαριασμούς επ' ονόματι τραπεζών ή άλλων συμμετεχόντων στην αγορά.

Το ΕΣΚΤ, κατά τη χάραξη και εφαρμογή της νομισματικής του πολιτικής, θα πρέπει να παρακολουθεί ποικίλους δείκτες για όλη τη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος, συμπεριλαμβανομένων ποικίλων νομισματικών και χρηματοοικονομικών μεγεθών. Τα στοιχεία αυτά, θα εκφράζονται στο ευρωπαϊκό νόμισμα, θα καλύπτουν όλη τη ζώνη και θα βασίζονται σε στοιχεία εκφραζόμενα στις διάφορες νομισματικές μονάδες που χρησιμοποιούνται στα συμμετέχοντα Κράτη-Μέλη. Γενικότερα, το ΕΣΚΤ θα υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τις συναλλαγές του και θα δημοσιεύει όλες τις σχετικές στατιστικές πληροφορίες στο ευρωπαϊκό νόμισμα.

Η εκτέλεση όλων των πράξεων νομισματικής πολιτικής του ΕΣΚΤ στο ευρωπαϊκό νόμισμα συνεπάγεται τη χρήση του νομίσματος αυτού ως μονάδας υπολογισμού, με την οποία θα ανακοινώνονται όλοι οι σχετικοί όροι και στην οποία θα πραγματοποιούνται οι συναλλαγές με αντισυμβαλλομένους και εν συνεχεία οι σχετικές λογιστικές εγγραφές του ΕΣΚΤ. Το ευρωπαϊκό νόμισμα θα είναι επίσης το νόμισμα διακανονισμού των συναλλαγών αυτών, δηλ. εκείνο στο

οποίο θα εκφράζεται το χρήμα της κεντρικής τράπεζας. Για να διευκρινιστεί πώς θα μπορούσαν να πραγματοποιούνται οι πράξεις του ΕΣΚΤ στο ευρωπαϊκό νόμισμα μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, παρατίθενται δύο παραδείγματα: μια πράξη ανοικτής αγοράς και μια πράξη δανεισμού στο πλαίσιο πάγιας πιστωτικής διευκόλυνσης.

Ως παράδειγμα πράξης ανοικτής αγοράς, εξετάζεται εδώ μια συναλλαγή επί τίτλων με συμφωνία επαναγοράς (*repo*), η κατηγορία πράξεων ανοικτής αγοράς που χρησιμοποιούν συχνότερα οι ευρωπαϊκές κεντρικές τράπεζες. Οι συναλλαγές *repos* θα διενεργούνται κυρίως μέσω δημοπρασιών, με όρους που θα ανακοινώνει κάθε φορά το ΕΣΚΤ. Οι δημοπρασίες αυτές θα μπορούν να γίνονται με τη μέθοδο των ανταγωνιστικών προσφορών επιτοκίου ή με τη μέθοδο των ανταγωνιστικών προσφορών ποσού, κατά τη διακριτική ευχέρεια της ΕΚΤ.

Στην περίπτωση της δημοπρασίας ανταγωνιστικών προσφορών επιτοκίου, το ΕΣΚΤ θα ζητεί την υποβολή προσφορών ποσού και τιμής, σε όρους ευρωπαϊκού νομίσματος. Μια εμπορική τράπεζα θα συμμετέχει στη δημοπρασία μέσω προσφοράς, η οποία θα απευθύνεται σε μια εθνική κεντρική τράπεζα και θα αποτελείται από ένα προτεινόμενο επιτόκιο και ένδειξη του ποσού που επιθυμεί να αγοράσει. Στη συνέχεια, η εθνική κεντρική τράπεζα θα ελέγχει το ποσόν και την ποιότητα του υποκείμενου τίτλου. Εάν ο τίτλος εκφράζεται σε εθνικές νομισματικές μονάδες, η εθνική κεντρική τράπεζα θα πρέπει να μετατρέψει το αντίστοιχο ποσόν σε ευρωπαϊκές νομισματικές μονάδες. Αφού αξιολογήσει όλες τις προσφορές που θα έχουν υποβληθεί σε όλα τα Κράτη-Μέλη, με βάση πληροφορίες από τις αντίστοιχες εθνικές κεντρικές τράπεζες, η ΕΚΤ θα κατανέμει τα κεφάλαια, με τα επιλεγέντα επιτόκια, σε καθεμιά από τις τράπεζες των οποίων οι προσφορές γίνονται δεκτές. Οι λογαριασμοί των τραπεζών αυτών στις εθνικές κεντρικές τράπεζες θα πιστώνονται αντίστοιχα στο ευρωπαϊκό νόμισμα. Σε κάθε τράπεζα θα κοινοποιείται το ποσόν που της αναλογεί βάσει της κατανομής.

Στην περίπτωση της δημοπρασίας ανταγωνιστικών προσφορών ποσού, το ΕΣΚΤ θα ανακοινώνει ότι είναι πρόθυμο να διαθέσει κεφάλαια με συγκεκριμένη βραχυπρόθεσμη διάρκεια και με καθορισμένο επιτόκιο. Οι εμπορικές τράπεζες

θα καλούνται να υποβάλουν αιτήσεις, αναφέροντας τα ποσά που επιθυμούν να αγοράσουν με το εν λόγω επιτόκιο. Μια εμπορική τράπεζα θα υποβάλλει προσφορά καθορισμένου ποσού στην εθνική κεντρική τράπεζα. Όπως και στην περίπτωση της δημοπρασίας ανταγωνιστικών προσφορών επιτοκίου, η εθνική κεντρική τράπεζα θα πρέπει να ελέγχει τον τίτλο, να μετατρέπει, αν χρειάζεται, την αξία του στο ευρωπαϊκό νόμισμα και να αποστέλλει τις σχετικές πληροφορίες στην ΕΚΤ. Αφού συλλέξει όλες τις πληροφορίες από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, η ΕΚΤ θα αποφασίζει κατά πόσον θα ικανοποιήσει, ολικώς ή μερικώς, τις αιτήσεις των διαφόρων συναλλασσομένων. Οι λογαριασμοί των τραπεζών στις αντίστοιχες εθνικές κεντρικές τράπεζες θα πιστώνονται με ένα ποσό στο ευρωπαϊκό νόμισμα.

Στο πλαίσιο μιας πάγιας πιστωτικής διευκόλυνσης (π.χ. διευκόλυνσης δανεισμού), το αίτημα μιας τράπεζας για πράξη δανεισμού, με όρους που έχουν ανακοινωθεί εκ των προτέρων από την ΕΚΤ, θα εκφράζεται κατά κανόνα στο ευρωπαϊκό νόμισμα. Το ενέχυρο για πράξεις δανεισμού μπορεί να αποτελείται από τίτλους εκφραζόμενους είτε στην ευρωπαϊκή είτε στις εθνικές νομισματικές μονάδες. Ανεξαρτήτως του νομίσματος στο οποίο θα εκφράζεται το ενέχυρο, η αξία του θα μετατρέπεται στο ευρωπαϊκό νόμισμα, ώστε να μπορεί το ΕΣΚΤ να ελέγξει την επάρκειά του. Οι λογιστικές εγγραφές του ΕΣΚΤ, τόσο για τις επιμέρους πράξεις όσο και για το υπόλοιπο της τράπεζας, θα γίνονται στο ευρωπαϊκό νόμισμα.

Σε κάθε περίπτωση, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που αδυνατούν τα ίδια να μετατρέπουν ποσά εκφραζόμενα σε εθνικές νομισματικές μονάδες σε ποσά εκφραζόμενα στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα και αντιστρόφως μπορούν να επικοινωνούν με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες στην εθνική νομισματική μονάδα, και να λαμβάνουν πληροφορίες από αυτές στην εθνική νομισματική μονάδα, παράλληλα με τις πληροφορίες που θα εκφράζονται στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα (βλ. Παράρτημα 3).

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ**1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

Μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου και μέχρις ότου ολοκληρωθεί η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, θα κυκλοφορούν δύο νομισματικές μονάδες σε καθένα από τα συμμετέχοντα Κράτη-Μέλη: η εθνική και η ευρωπαϊκή.

Μια μέθοδος για να διασφαλιστεί η παράλληλη κυκλοφορία των δύο νομισματικών μονάδων στο εσωτερικό μιας χώρας είναι να δημιουργηθεί διπλή υποδομή εγχώριων συστημάτων πληρωμών και διπλή σειρά λογιστικών διαδικασιών, έτσι ώστε σε κάθε νομισματική μονάδα να αντιστοιχεί ξεχωριστό περιβάλλον επεξεργασίας. Τα διπλά συστήματα σε ορισμένες περιπτώσεις αποτελούν αποδοτικό τρόπο για να αντιμετωπιστεί η συνύπαρξη δύο νομισματικών μονάδων. Η μέθοδος αυτή όμως, εφόσον γενικευθεί σε όλα τα συστήματα πληρωμών, ενδεχομένως συνεπάγεται σημαντικό κόστος, γεγονός που θα την καταστήσει μη ελκυστική, ιδιαίτερα σε ένα περιβάλλον προσωρινής και μόνο συνύπαρξης των δύο νομισματικών μονάδων.¹

Η προτιμητέα εναλλακτική μέθοδος συνίσταται στην καθιέρωση μηχανισμών μετατροπής που θα επιτρέπουν στα μεσολαβούντα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τα διατραπεζικά συστήματα μεταφοράς κεφαλαίων (ΑΔΠΧ), σε οποιαδήποτε νομισματική μονάδα και αν λειτουργούν, να επεξεργάζονται πληρωμές εκφραζόμενες είτε στη μία είτε στην άλλη νομισματική μονάδα που χρησιμοποιούνται σε ένα Κράτος-Μέλος της ζώνης του ευρωπαϊκού νομίσματος. Οι μηχανισμοί αυτοί θα αποτελούνται από ένα σύνολο κανόνων ή αλγορίθμων, που θα καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούν να μετατρέπονται ποσά εκφρασμένα σε ευρωπαϊκές νομισματικές μονάδες σε εθνικές νομισματικές μονάδες και αντιστρόφως. Κατ' αρχήν θα είναι πολύ εύκολη η εγκατάσταση των εν λόγω αλγορίθμων που βασίζονται σε ένα απλό πολλαπλασιασμό (ή διαίρεση),

---

¹ Για τους ίδιους λόγους, πρέπει να αποκλειστεί η δημιουργία υποδομής συστημάτων πληρωμών η οποία θα μπορεί να επεξεργάζεται όλες τις εθνικές νομισματικές μονάδες των Κρατών-Μελών που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος.

με τον καθορισμένο συντελεστή μετατροπής, σε οποιοδήποτε συγκεκριμένο σύστημα ηλεκτρονικών υπολογιστών. Η μόνη πρακτική δυσκολία συνδέεται με το γεγονός ότι θα χρειαστεί να εισαχθούν τέτοιου είδους αλγόριθμοι σε μεγάλο αριθμό προγραμμάτων και διαδικασιών. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε η μονάδα υπολογισμού που χρησιμοποιείται στις επιμέρους συναλλαγές να μπορεί πάντοτε να αναγνωρίζεται.

Ανάλογα με τη χρήση των μηχανισμών μετατροπής, οι τελευταίοι μπορεί να οδηγήσουν σε "μετατροπή πληρωμής" ή "λογιστική μετατροπή". Μετατροπή πληρωμής χρειάζεται όταν η νομισματική μονάδα στην οποία εκφράζεται μια πληρωμή δεν συμπίπτει με τη νομισματική μονάδα την οποία χρησιμοποιεί το σύστημα πληρωμών που επεξεργάζεται την εν λόγω πληρωμή (εσωτερικά τραπεζικά συστήματα επεξεργασίας ή διατραπεζικά συστήματα μεταφοράς κεφαλαίων). Η λογιστική μετατροπή είναι αναγκαία όταν η νομισματική μονάδα στην οποία εκφράζεται μια πληρωμή διαφέρει από εκείνη του λογιστικού συστήματος του ιδρύματος που παρεμβάλλεται στην αλυσίδα της πληρωμής.

Μολονότι πιθανότατα οι μηχανισμοί μετατροπής στην πλειονότητά τους θα εγκατασταθούν από τα επιμέρους ιδρύματα ανεξάρτητα, θα πρέπει να καθοριστούν ορισμένοι κανόνες είτε σε επίπεδο ΕΕ είτε σε διατραπεζικό επίπεδο σε κάθε χώρα.

Σε επίπεδο ΕΕ, οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να διασφαλίσουν την ύπαρξη ενιαίων συντελεστών μετατροπής σε όλη τη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος. Αυτό ισχύει ειδικότερα για τον αριθμό των δεκαδικών ψηφίων που θα χρησιμοποιούνται, όχι μόνο στους συντελεστές μετατροπής μεταξύ της ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας και κάθε εθνικής νομισματικής μονάδας, αλλά και στους συντελεστές μετατροπής μεταξύ δύο εθνικών νομισματικών μονάδων. Αναμένεται εύλογα ότι ο αριθμός των εν λόγω Κοινοτικών κανόνων θα είναι περιορισμένος.

Αντίθετα, οι περισσότεροι κανόνες θα πρέπει να καθοριστούν σε εθνικό επίπεδο, με συνεργασία μεταξύ της κεντρικής τράπεζας και του εγχώριου τραπεζικού συστήματος. Η αναγκαιότητα αυτή απορρέει από το γεγονός ότι οι

υφιστάμενοι μηχανισμοί επεξεργασίας πληρωμών αφορούν περισσότερο από ένα πιστωτικά ιδρύματα και στην πλειοψηφία τους έχουν οργανωθεί σύμφωνα με εξειδικευμένους κανόνες, διαδικασίες και υποδομές, που διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Οι εν λόγω εγχώριες ρυθμίσεις θα αφορούν ειδικότερα τον τόπο εγκατάστασης των μηχανισμών μετατροπής και την πιθανή προσαρμογή των μορφών δεδομένων (data format).

2. ΤΟΠΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ

Το σύστημα διασύνδεσης του TARGET θα λειτουργεί με την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα και τα εθνικά συστήματα ΑΔΠΧ θα είναι σε θέση να λειτουργούν με τη μονάδα αυτή από την έναρξη ήδη του Τρίτου Σταδίου. Δεν θα συμβαίνει όμως κατ' ανάγκην το ίδιο και στα άλλα συστήματα. Συγκεκριμένα, τα συστήματα καθαρού διακανονισμού που επεξεργάζονται λιανικές πληρωμές ενδέχεται να λειτουργούν με την εθνική νομισματική μονάδα στη διάρκεια της ημέρας και απλώς ο τελικός διακανονισμός να πραγματοποιείται σε λογαριασμούς στην κεντρική τράπεζα (στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα).

Οι μηχανισμοί μετατροπής θα πρέπει να οργανωθούν έτσι ώστε να επιτρέπουν την επεξεργασία πληρωμών που εκφράζονται σε νομισματική μονάδα διάφορη εκείνης με την οποία λειτουργεί το σύστημα μεταφοράς κεφαλαίων.² Ιδανικό θα ήταν να ενσωματωθούν τέτοιοι μηχανισμοί στο λογισμικό των τραπεζών. Μπορεί όμως να προβλεφθεί επίσης -- για ορισμένες χώρες ή ορισμένα συστήματα -- ότι οι μετατροπές πραγματοποιούνται σε επίπεδο συστήματος πληρωμών. Όσον αφορά τα συστήματα ΑΔΠΧ που συνεπάγονται άμεσο διακανονισμό σε χρήμα της κεντρικής τράπεζας, οι κεντρικές τράπεζες πιθανόν να δέχονται πληρωμές εκφραζόμενες στην εθνική νομισματική μονάδα και να τις μετατρέπουν στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα, για να εξυπηρετούν όσα πιστωτικά ιδρύματα δυσκολεύονται να οργανώσουν δικούς τους μηχανισμούς μετατροπής.

---

² Όταν τα συστήματα καθαρού διακανονισμού λειτουργούν στην εθνική νομισματική μονάδα, θα χρειάζεται επίσης μηχανισμός μετατροπής, που θα επιτρέπει διακανονισμό μέσω λογαριασμού στην κεντρική τράπεζα.

Κατά συνέπεια, οι μηχανισμοί μετατροπής θα οργανωθούν πιθανότατα με διαφορετικό τρόπο στις επιμέρους χώρες και τα επιμέρους ιδρύματα. Οι διαφορές αυτές δεν θα πρέπει να είναι σημαντικές, υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρχει ένα συνεχές κύκλωμα χρηματοοικονομικών συναλλαγών μεταξύ τραπεζών, συστημάτων πληρωμών μεγάλης αξίας και κεντρικών τραπεζών, το οποίο θα είναι σε θέση να επεξεργάζεται ομαλά την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα και τις εθνικές νομισματικές μονάδες.

Στη συνέχεια του παρόντος Παραρτήματος, παρουσιάζονται τρεις περιπτώσεις ως παραδείγματα πιθανού τρόπου οργάνωσης των μηχανισμών μετατροπής. Σε όλες τις περιπτώσεις, θα χρειαστούν λογιστικές μετατροπές εάν η τράπεζα δέχεται για επεξεργασία πληρωμές που εκφράζονται σε νομισματική μονάδα διάφορη εκείνης η οποία χρησιμοποιείται στο λογιστικό της σύστημα.

Παράδειγμα 1

Εστω ότι: α) πελάτης διαβιβάζει στην τράπεζά του εντολή πληρωμής στην εθνική νομισματική μονάδα και β) η πληρωμή πρέπει να περάσει από τμήμα ΑΔΠΧ (που πραγματοποιεί διακανονισμούς μέσω λογαριασμών εκφρασμένων στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα, τους οποίους τηρούν οι τράπεζες στην εθνική κεντρική τράπεζα).

Κατ' αρχήν, η τράπεζα, χρησιμοποιώντας το δικό της λογιστικό, θα μετατρέψει την πληρωμή από την εθνική νομισματική μονάδα στην ευρωπαϊκή. Στη συνέχεια, θα γίνει επεξεργασία της πληρωμής στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα μέσω του συστήματος ΑΔΠΧ.

Ομως, για τους συμμετέχοντες που δεν μπορούν να εγκαταστήσουν οι ίδιοι μηχανισμούς μετατροπής, ορισμένες εθνικές κεντρικές τράπεζες ενδέχεται να συμφωνήσουν να παρέχουν τέτοιου είδους μηχανισμούς, οι οποίοι θα επιτρέπουν στις τράπεζες να υποβάλλουν τις πληρωμές τους στην εθνική νομισματική μονάδα. Στην περίπτωση αυτή, η κεντρική τράπεζα θα μετατρέψει την πληρωμή που δέχεται, πριν προχωρήσει στο διακανονισμό της.

Παράδειγμα 2

Εστω ότι: α) πελάτης διαβιβάζει στην τράπεζά του εντολή πληρωμής στην εθνική νομισματική μονάδα και β) η πληρωμή πρέπει να περάσει από σύστημα καθαρού διακανονισμού.

Εάν το σύστημα λειτουργεί με την εθνική νομισματική μονάδα, οι μηχανισμοί μετατροπής πρέπει να εγκατασταθούν μόνο όταν τα καθαρά υπόλοιπα διακανονίζονται σε χρήμα κεντρικής τράπεζας. Κατ' αρχήν, ο μηχανισμός αυτός μπορεί εύκολα να ενσωματωθεί στο λογισμικό του συστήματος καθαρού διακανονισμού.

Εάν το σύστημα λειτουργεί με την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα, θα πρέπει να γίνει μετατροπή είτε από την ίδια την τράπεζα είτε στα πλαίσια του λογισμικού του συστήματος, πριν από την εκκαθάριση της πληρωμής.

Παράδειγμα 3

Εστω ότι: α) πελάτης διαβιβάζει στην τράπεζά του εντολή πληρωμής στην ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα και β) η πληρωμή περνά από σύστημα καθαρού διακανονισμού που λειτουργεί με την εθνική νομισματική μονάδα.

Όπως στην προηγούμενη περίπτωση, θα πρέπει να γίνει μετατροπή είτε από την ίδια την τράπεζα ή στα πλαίσια του λογισμικού του συστήματος καθαρού διακανονισμού, πριν από την εκκαθάριση της πληρωμής.

3. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ (DATA FORMAT)

Οι πιθανές τροποποιήσεις των μορφών δεδομένων πρέπει επίσης να αποτελέσουν αντικείμενο διαβουλεύσεων σε διατραπεζικό επίπεδο σε κάθε χώρα. Οι μορφές δεδομένων είναι συμβάσεις τις οποίες ακολουθούν όλοι όσοι συμμετέχουν σε συγκεκριμένο ΔΣΜΚ προκειμένου να επεξεργάζονται πληρωμές με πλήρως αυτοματοποιημένο τρόπο.

Προς το παρόν, οι μορφές δεδομένων σχεδόν πάντοτε βασίζονται στην παραδοχή ότι τα ποσά των πληρωμών εκφράζονται σε μία νομισματική μονάδα. Εφόσον επιτραπεί οι πληρωμές πελατών να εκδίδονται σε δύο νομισματικές μονάδες μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, τότε οι μορφές δεδομένων θα πρέπει να περιέχουν τουλάχιστον κάποια ένδειξη που θα επιτρέπει τη διαλογή και ενδεχομένως τη μετατροπή των πληρωμών. Στις περισσότερες χώρες, φαίνεται ότι η μέθοδος αυτή είναι η λιγότερο δαπανηρή από όσες μπορούν να εφαρμοστούν. Ωστόσο, δημιουργεί δυσεπίλυτα προβλήματα που αφορούν τη στρογγυλοποίηση σε περίπτωση αλληπάλληλων μετατροπών της πληρωμής. Για παράδειγμα, αν υποθέσουμε ότι ο συντελεστής μετατροπής είναι 3, μια πληρωμή αξίας 1.000.000 εθνικών νομισματικών μονάδων γίνεται με τη μετατροπή 333.333,33 και 999.999,99 αν μετατραπεί εκ νέου στην εθνική νομισματική μονάδα.

Το πρόβλημα θα μπορούσε να περιοριστεί εάν τα ποσά εκφραζόμενα και στις δύο νομισματικές μονάδες καταχωρούνται στη μορφή δεδομένων. Η μετατροπή θα πρέπει να γίνει μόνο μια φορά και το αποτέλεσμα θα καλύψει ένα πρόσθετο πεδίο στη μορφή δεδομένων. Στη συνέχεια, τα διάφορα τμήματα του συστήματος πληρωμών θα "διαβάσουν" το κατάλληλο πεδίο, ανάλογα με το αν λειτουργούν στην ευρωπαϊκή ή στην εθνική νομισματική μονάδα. Μια τέτοια λύση θα δημιουργούσε λιγότερα προβλήματα στρογγυλοποίησης, αλλά είναι πιθανό να συνεπάγεται σημαντικά υψηλότερο κόστος.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

1. Προκαταρκτικές εργασίες του ENI στον τομέα των τραπεζογραμμάτων

Πριν από την απόφαση για την παραγωγή των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων, πρέπει να εξεταστούν πολλά θέματα. Ορισμένες από τις αναγκαίες αποφάσεις θα καταρτιστούν από το ENI.¹ Συμφωνήθηκε ήδη στο Συμβούλιο του ENI ότι η μεγαλύτερη ονομαστική αξία για το ευρωπαϊκό κέρμα θα είναι 2 μονάδες, ενώ η μικρότερη ονομαστική αξία για το ευρωπαϊκό τραπεζογραμμάτιο θα είναι 5 μονάδες. Ως προς την ακολουθία, τον αριθμό και την ονομαστική αξία των τραπεζογραμμάτων, έγινε κατ' αρχήν δεκτή η υπόθεση ότι θα εκδοθούν επτά τραπεζογραμμάτια, με ονομαστική αξία από 5 έως 500 μονάδες του ευρωπαϊκού νομίσματος, σύμφωνα με την ακολουθία 1:2:5.

Όσον αφορά την εμφάνιση των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων, εξακολουθούν να εξετάζονται δύο επιλογές: αφενός ένα πανομοιότυπο τραπεζογραμμάτιο και αφετέρου τραπεζογραμμάτια που θα έχουν πανομοιότυπη τη μία όψη, αλλά θα φέρουν ένα μικρό εθνικό χαρακτηριστικό στην άλλη όψη.

Η επιλογή των παραστάσεων και των χαρακτηριστικών που θα απεικονίζονται στο καθένα από τα επτά τραπεζογραμμάτια ευρίσκεται υπό εξέταση. Το ENI επικουρείται στο έργο αυτό από συμβουλευτική επιτροπή απαρτιζόμενη από ειδικούς ιστορικούς, ψυχολόγους και γραφίστες, καθώς και ειδικούς σε θέματα τέχνης. Ταυτόχρονα, εξετάζονται οι τεχνικές προδιαγραφές των τραπεζογραμμάτων, αλλά στη σχετική απόφαση θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι τελευταίες εξελίξεις στον τομέα των τεχνικών αναπαραγωγής και των χαρακτηριστικών ασφαλείας των τραπεζογραμμάτων.

---

1 Υπάρχει επίσης συντονισμός μεταξύ του ENI και των διευθυντών των νομισματοκοπειών σχετικά με την προετοιμασία για την εισαγωγή των ευρωπαϊκών κερμάτων.

Αφού επιλεγούν τα χαρακτηριστικά των παραστάσεων, ο σχεδιαστής θα χρειαστεί αρκετούς μήνες για να δημιουργήσει ένα προκαταρκτικό σχέδιο που θα ανταποκρίνεται σε όλα τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά και τις τεχνικές προδιαγραφές και θα αποδίδει ένα ικανοποιητικό γενικό σχέδιο. Σχετικά με το έργο αυτό, το ENI θα συμβουλευεται ειδικούς τυπογράφους και γραφίστες.

Τέλος, το Συμβούλιο του ENI θα πρέπει να επιλέξει τα σχέδια που θα αποτελέσουν υποδείγματα για τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και που θα πρέπει στη συνέχεια να μεταφερθούν σε τυπογραφικές πλάκες. Θα αποτελεί ευθύνη της ΕΚΤ να λάβει την τελική απόφαση και να δώσει το "πράσινο φως" στη φάση της παραγωγής.

2. Η φάση της παραγωγής

Η φάση της παραγωγής αυτή καθεαυτή ορίζεται ως το χρονικό διάστημα από τη στιγμή που το τυπογραφείο θα παραλάβει τις τυπογραφικές πλάκες μέχρι τη στιγμή που θα παραδώσει επαρκή αποθέματα ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων ώστε να καταστούν γνωστά στο ευρύ κοινό.

Μόλις γίνουν δεκτά τα δοκίμια και παραληφθούν τα υλικά εκτύπωσης (μελάνια, χαρτί, γραμμές και λεπτά φύλλα ασφαλείας), πρέπει να ετοιμαστούν τα πιεστήρια και ο λοιπός βοηθητικός εξοπλισμός. Με την τελική έγκριση ενός τυπωμένου φύλλου, ολοκληρώνεται η προκαταρκτική φάση και μπορεί να αρχίσει η παραγωγή.

Τα περισσότερα τυπογραφεία στην ΕΕ χρησιμοποιούν πιεστήρια, όπου κομμένα φύλλα χαρτιού τυπώνονται σε διαδοχικές φάσεις (όφσεντ, χαλκογραφία και αριθμηση). Ορισμένα Κράτη-Μέλη ακολουθούν τη μέθοδο συνεχούς εκτύπωσης, με την οποία ρόλοι άκοπου χαρτιού, μέσα στο ίδιο μηχάνημα, περνούν διαδοχικά από τις μονάδες όφσεντ, χαλκογραφίας και αριθμησης, όχι κατ' ανάγκη με αυτή τη σειρά. Εκτός από τις παραπάνω μεθόδους, μερικά Κράτη-Μέλη χρησιμοποιούν λεπτά φύλλα (foil) και μεταξοτυπία.

Μετά τον ποιοτικό έλεγχο, ακολουθεί η κοπή, διαλογή, καταμέτρηση και συσκευασία των έτοιμων τραπεζογραμμάτων σε πλήρως αυτόματες εγκαταστάσεις και η αποστολή τους στις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

3. Ανταλλαγή των εθνικών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων με ευρωπαϊκά

Στο τέλος του 1994, στα Κράτη-Μέλη της ΕΕ κυκλοφορούσαν πάνω από 12 εκατομμύρια τραπεζογραμμάτια και 70 εκατομμύρια κέρματα, συνολικού βάρους πάνω από 300.000 τόνους. Δεν θα χρειαστεί να ανταλλάγουν όλα αυτά τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα, δεδομένου ότι ενδέχεται να μη συμμετάσχουν όλα τα Κράτη-Μέλη στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος ευθύς εξ αρχής. Επιπλέον, ορισμένες ποσότητες, ιδίως κερμάτων, χάνονται ή καταστρέφονται και συνεπώς δεν θα παρουσιαστούν για ανταλλαγή με ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και κέρματα.

Οι ροές πληρωμών με τραπεζογραμμάτια από τις εμπορικές τράπεζες προς τους πελάτες τους πραγματοποιούνται, σε ένα ποσοστό μέχρι 50%, μέσω Αυτόματων Ταμειολογιστικών Μηχανημάτων (ΑΤΜ) και Βοηθητικών Ταμειολογιστικών Συστημάτων (ΒΤΣ). Για να μπορέσουν το συντομότερο δυνατόν οι παραγωγοί αυτών των μηχανημάτων να ρυθμίσουν το μηχανικό μέρος και το λογισμικό των ΑΤΜ και των ΒΤΣ για να δέχονται ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια, θα χρειαστούν προηγουμένως τεχνικές πληροφορίες, καθώς και δείγματα τραπεζογραμμάτων αρκετούς μήνες πριν. Παρόλη την εν λόγω προετοιμασία, εξαιτίας του περιορισμένου ανθρώπινου δυναμικού, σε σύγκριση με το μεγάλο αριθμό των μηχανημάτων, ορισμένα ΑΤΜ και ΒΤΣ θα πρέπει να εξακολουθήσουν να λειτουργούν με εθνικά τραπεζογραμμάτια για κάποιο διάστημα μετά την εισαγωγή των ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων. Το ίδιο ισχύει και για τους αυτόματους πωλητές που δέχονται κέρματα. Συνεπώς, κατά την απόσυρση των εθνικών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων από το ΕΣΚΤ θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η συνεχιζόμενη, αν και φθίνουσα, ζήτηση για τα εν λόγω τραπεζογραμμάτια και κέρματα.

Η παραλαβή, ο έλεγχος, η αποθήκευση και η καταστροφή των εθνικών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων θα αποτελέσουν έργο μείζονος σημασίας για

τις κεντρικές τράπεζες των Κρατών-Μελών που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος, καθώς και για τις αντίστοιχες εμπορικές τράπεζες, ως ιδρύματα που διαμεσολαβούν στη χρηματοπιστωτική αγορά. Ενδέχεται να σημειωθεί επανεισορή των εθνικών τραπεζογραμματίων και κερμάτων στις κεντρικές τράπεζες, μέσω των εμπορικών τραπεζών, με υψηλούς ρυθμούς, λόγω της συσσωρευμένης ζήτησης για ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και κέρματα. Η διαχείριση των τραπεζογραμματίων και κερμάτων που θα επανεισρέουν ίσως να αποτελέσει σημαντική πρόκληση για τις υπάρχουσες δυνατότητες, που έχουν ήδη προσαρμοστεί σε ένα χαμηλότερο ρυθμό επανεισορής τραπεζογραμματίων και κερμάτων. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί και στην περίπτωση που θα σημειωθεί ταχύτερη επανεισορή τραπεζογραμματίων και κερμάτων προς το τέλος της εξαμήνιας περιόδου, μετά από ένα αργό ξεκίνημα στη αρχή της περιόδου αυτής. Συνεπώς είναι πιθανό ότι θα χρειαστεί να εφαρμοστούν ειδικές διαδικασίες, ώστε να επιταχυνθούν οι φάσεις της καταμέτρησης και του ελέγχου της γνησιότητας των εθνικών τραπεζογραμματίων και κερμάτων που θα επανεισρέουν. Ενδέχεται επίσης να χρειαστεί να επεκταθούν οι χώροι αποθήκευσης, εάν ο ρυθμός καταστροφής των εθνικών νομισμάτων και κερμάτων δεν συμβαδίζει με το ρυθμό της επανεισορής τους.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

1. Ενέργειες του ΕΣΚΤ

Χρονικό πλαίσιο	Είδος ενεργειών του ΕΣΚΤ
<p>Μεταξύ της ημερομηνίας της απόφασης για την είσοδο στο Τρίτο Στάδιο και της έναρξης του Τρίτου Σταδίου</p>	<ul style="list-style-type: none"> - να προετοιμάσει τη μετάβαση στο ευρωπαϊκό νόμισμα ως προς την άσκηση της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, σε επίπεδο τόσο της ΕΚΤ όσο και των εθνικών κεντρικών τραπεζών - να θέσει σε λειτουργία την ΕΚΤ και να την προετοιμάσει ώστε να χρησιμοποιήσει όλα τα αναγκαία μέσα - να αποφασίσει και να προβεί σε τελικό έλεγχο του πλαισίου που θα επιτρέψει στο ΕΣΚΤ να λειτουργεί εξολοκλήρου στο ευρωπαϊκό νόμισμα από την πρώτη ημέρα του Τρίτου Σταδίου - να αρχίσει την παραγωγή των ευρωπαϊκών τραπεζογραμματίων και να εξαγγείλει την ημερομηνία εισαγωγής τους, καθώς και την ημερομηνία κατά την οποία τα εθνικά τραπεζογραμμάτια θα πάψουν να αποτελούν νόμιμο χρήμα - να συμβάλει στην κατάρτιση των αναγκαίων νομοθετικών μέτρων που θα υιοθετηθούν σε σχέση με την εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος

Χρονικό πλαίσιο	Είδος ενεργειών του ΕΣΚΤ
<p>Από την έναρξη της ζώνης του ευρωπαϊκού νομίσματος και εφεξής</p>	<ul style="list-style-type: none"> - να ασκεί την ενιαία νομισματική και συναλλαγματική πολιτική στο ευρωπαϊκό νόμισμα - να αρχίσει τη λειτουργία του συστήματος πληρωμών TARGET στο ευρωπαϊκό νόμισμα - να προσφέρει μηχανισμούς μετατροπής σε συναλλασσόμενους φορείς που δεν έχουν δυνατότητα μετατροπής μεταξύ της εθνικής νομισματικής μονάδας και της ευρωπαϊκής - να στηρίξει το συντονισμό των ενεργειών των φορέων της αγοράς, ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία μιας αγοράς χρήματος στο ευρωπαϊκό νόμισμα σε όλη την ΟΝΕ - να ενθαρρύνει και να στηρίζει τις προσπάθειες για ταχύτερη ανάπτυξη μιας αγοράς συναλλάγματος στο ευρωπαϊκό νόμισμα και, όπου είναι σκόπιμο, να δίνει τιμές νομισμάτων τρίτων χωρών έναντι του ευρωπαϊκού νομίσματος και μόνο - να ανταλλάσσει τα εθνικά τραπεζογραμμάτια στην αντίστοιχη άρτια αξία τους - να παρακολουθεί τις εξελίξεις σχετικά με τη μετάβαση, στον τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό τομέα - να συνεργάζεται με τις δημόσιες αρχές και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να συμβάλει στην ομαλή μετάβαση τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα

Χρονικό πλαίσιο	Είδος ενεργειών του ΕΣΚΤ
Περίοδος έξι μηνών για την μετατροπή όλων των συναλλαγών, με μετρητά ή χωρίς μετρητά	<ul style="list-style-type: none"> - να θέσει σε κυκλοφορία τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάρια (και κέρματα). - να αποσύρει από την κυκλοφορία τα εθνικά τραπεζογραμμάρια (και κέρματα) - να παρακολουθεί τις εξελίξεις ως προς τη μετάβαση στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, στο βαθμό που αυτές επηρεάζουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα
Ημερομηνία ολοκλήρωσης της μετάβασης	<ul style="list-style-type: none"> - να συνεχίσει, στα πλαίσια της εξυπηρέτησης του κοινού, να ανταλλάσσει τα παλαιά εθνικά τραπεζογραμμάρια και κέρματα με ευρωπαϊκά

2. Προτεινόμενες ενέργειες των δημόσιων αρχών

<p>Χρονικό πλαίσιο</p>	<p>Είδος προτεινόμενων ενεργειών των δημόσιων αρχών</p>
<p>Μεταξύ της ημερομηνίας της απόφασης για την είσοδο στο Τρίτο Στάδιο και της έναρξης του Τρίτου Σταδίου.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - να διορίσουν την Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ - να υιοθετήσουν ποικίλες πράξεις συμπληρωματικού κοινοτικού δικαίου σχετικά με την ίδρυση του ΕΣΚΤ και την εφαρμογή όλων των μέσων νομισματικής πολιτικής - να υιοθετήσουν ευρωπαϊκά και εθνικά νομοθετικά μέτρα, σχετικά με την εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος - να αρχίσουν την παραγωγή των ευρωπαϊκών κερμάτων και να εξαγγείλουν την ημερομηνία εισαγωγής τους, καθώς και την ημερομηνία κατά την οποία τα εθνικά κέρματα θα πάψουν να αποτελούν νόμιμο χρήμα - να ξεκινήσουν μεγάλης κλίμακας εκστρατεία ενημέρωσης του κοινού σχετικά με την εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομίσματος

Χρονικό πλαίσιο	Είδος προτεινομένων ενεργειών των δημόσιων αρχών
Από την έναρξη της ζώνης του ευρωπαϊκού νομισματός και εφεξής	<ul style="list-style-type: none"> - τα νέα κρατικά χρεόγραφα αναμένεται ότι θα εκδίδονται στο ευρωπαϊκό νόμισμα - να εξαγγελιούν με ποιο συγκεκριμένο τρόπο θα οργανωθεί η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα ως προς τη δημόσια διοίκηση - να εγκαταστήσουν εποπτικούς μηχανισμούς σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, με σκοπό την παρακολούθηση της προόδου που σημειώνει ο ιδιωτικός τομέας ως προς τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα και την παροχή οδηγιών όπου χρειάζεται

<p>Χρονικό πλαίσιο</p> <p>Περίοδος έξι μηνών για την μετατροπή όλων των συναλλαγών με μετρητά ή χωρίς μετρητά</p>	<p>Είδος προτεινομένων ενεργειών των δημόσιων αρχών</p> <ul style="list-style-type: none"> - να υλοποιήσουν την πλήρη μετάβαση όλης της δημόσιας διοίκησης, ενώ παράλληλα θα συνεχίσουν να δέχονται πληρωμές εκφραζόμενες σε εθνικές νομισματικές μονάδες για όσο διάστημα τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα εξακολουθήσουν να αποτελούν νόμιμο χρήμα - να θέσουν σε κυκλοφορία το ευρωπαϊκό μεταλλικό νόμισμα - να παρακολουθούν τη μετάβαση του ιδιωτικού τομέα στο ενιαίο νόμισμα
<p>Ημερομηνία ολοκλήρωσης της μετάβασης</p>	<ul style="list-style-type: none"> - να καθιερώσουν τα ευρωπαϊκά τραπεζογραμμάτια και κέρματα ως το μόνο νόμιμο χρήμα, καταργώντας την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος για τα εθνικά τραπεζογραμμάτια και κέρματα - να συνεχίσουν για κάποιο χρονικό διάστημα να βοηθούν το κοινό σχετικά με το νέο περιβάλλον του ενιαίου νομίσματος

Παράρτημα 6

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΟΡΩΝ

Διασύνδεση: Ο μηχανισμός Διασύνδεσης είναι ένα από τα στοιχεία της δομής του συστήματος TARGET (βλ. Διευρωπαϊκό Αυτοματοποιημένο Σύστημα). Ο όρος "διασύνδεση" χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει τις υποδομές και διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για την επεξεργασία διασυνοριακών πληρωμών στα πλαίσια του συστήματος TARGET.

Διατραπεζική αγορά χρήματος: αγορά βραχυπρόθεσμων και πολύ βραχυπρόθεσμων καταθέσεων μεταξύ τραπεζών. Αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς χρήματος. Η τελευταία περιλαμβάνει και μη τραπεζικούς φορείς.

Διευρωπαϊκό Αυτοματοποιημένο Σύστημα Αμεσης Μεταφοράς Ακαθάριστων Διακανονισμών σε Πραγματικό Χρόνο (Σύστημα TARGET): Το Σύστημα TARGET ορίζεται ως σύστημα πληρωμών που θα αποτελείται από ένα σύστημα ΑΔΠΧ (βλ. Σύστημα Ακαθάριστου Διακανονισμού σε Πραγματικό Χρόνο) σε κάθε Κράτος-Μέλος που θα συμμετάσχει στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου (βλ. Στάδια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης). Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τα συστήματα ΑΔΠΧ μη συμμετεχουσών χωρών θα μπορούν επίσης να συνδεθούν με το σύστημα TARGET. Τα εθνικά συστήματα ΑΔΠΧ διασυνδέονται μέσω του μηχανισμού Διασύνδεσης, έτσι ώστε να μπορούν να πραγματοποιούνται αυθημερόν διασυνοριακές μεταφορές κεφαλαίων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ: Απαρτίζεται από τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ (βλ. Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ) και τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των χωρών που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος. Θα είναι το όργανο λήψης αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, το οποίο θα καθορίζει τις κατευθυντήριες

γραμμές και θα λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις για την εκπλήρωση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στο ΕΣΚΤ σύμφωνα με τη Συνθήκη και το Καταστατικό του ΕΣΚΤ.

ΔΣΜΚ: Τα Διατραπεζικά Συστήματα Μεταφοράς Κεφαλαίων είναι συστήματα μεταφοράς κεφαλαίων, στα οποία συμμετέχουν κυρίως πιστωτικά ιδρύματα.

ECU: Ο όρος που χρησιμοποιείται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση για να υποδηλώσει το ευρωπαϊκό νόμισμα. Σύμφωνα με το σημερινό του ορισμό (που περιέχεται στον Κανονισμό του Συμβουλίου 3320/94 της 20ής Δεκεμβρίου 1994), το ECU είναι "καλάθι νομισμάτων" που προκύπτει από το άθροισμα σε καθορισμένο ποσοστό δώδεκα από τα δεκαπέντε νομίσματα των Κρατών-Μελών. Το Άρθρο 109 Ζ της Συνθήκης ορίζει ότι η σύνθεση αυτή δεν μεταβάλλεται μέχρι την έναρξη του Τρίτου Σταδίου, κατά την οποία το ECU θα καταστεί αυτοτελές νόμισμα με αμετάκλητα καθορισμένη αξία έναντι των νομισμάτων που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρωπαϊκού νομίσματος. Κατά την εν λόγω χρονική στιγμή, το ECU ή το ευρωπαϊκό νόμισμα θα έχουν την ίδια αξία έναντι τρίτων νομισμάτων με εκείνη του καλάθιού του ECU στις επίσημες χρήσεις του.

ΕΚΤ: Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα έχει νομική προσωπικότητα. Θα διασφαλίζει ότι η αποστολή που έχει ανατεθεί στο ΕΣΚΤ (βλ. ΕΣΚΤ) εκτελείται, είτε με δικές της ενέργειες, σύμφωνα με το Καταστατικό της, είτε μέσω των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Η ΕΚΤ θα έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμματίων μέσα στα όρια της Κοινότητας κατά το Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ (βλ. Στάδια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης).

Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ: Το όργανο λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική σύμφωνα με τις γενικές κατευθύνσεις και αποφάσεις που καθορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ. Θα απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και άλλα δύο έως τέσσερα μέλη, που θα διορίζονται μεταξύ προσώπων με αναγνωρισμένο κύρος και επαγγελματική πείρα σε νομισματικά και τραπεζικά θέματα, με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων των Κρατών-Μελών σε επίπεδο Αρχηγών Κρατών ή Κυβερνήσεων, κατά σύσταση του Συμβουλίου, το οποίο προηγουμένως θα

διαβουλεύεται με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Διοικητικό Συμβούλιο.

Ενέχυρο: Περιουσιακό στοιχείο που δίδεται ως εγγύηση αποπληρωμής δανείων βραχυπρόθεσμης ρευστότητας που λαμβάνουν οι τράπεζες από τις κεντρικές τράπεζες στα πλαίσια πράξεων ανοικτής αγοράς.

Επαναπροσδιορισμός του νόμισματος στο οποίο εκφράζονται οι τίτλοι: Υπό στενή έννοια, το νόμισμα στο οποίο εκφράζεται ένας τίτλος είναι εκείνο στο οποίο είναι διατυπωμένη η άρτια αξία του (στις περισσότερες περιπτώσεις, η ονομαστική αξία του τίτλου). Στο παρόν έγγραφο, ο επαναπροσδιορισμός αυτός υποδηλώνει μια διαδικασία με την οποία το νόμισμα στο οποίο αρχικά εκφράζεται ένας τίτλος εκδιδόμενος σε εθνικό νόμισμα, θα μετατραπεί στο ευρωπαϊκό νόμισμα με βάση τους αμετάκλητα καθορισμένους συντελεστές μετατροπής. Υπάρχει ένα ευρύτερο σύνολο εναλλακτικών μέτρων και διαδικασιών, μέσω των οποίων μπορούν να πραγματοποιούνται αγοραπωλησίες των υφιστάμενων χρηματοοικονομικών μέσων στην αγορά με βάση το ευρωπαϊκό νόμισμα, χωρίς κατ' ανάγκη να απαιτείται επίσημος επαναπροσδιορισμός της άρτιας αξίας των εν λόγω τίτλων.

Επίσημος καθορισμός τιμών συναλλάγματος ή συνεδρίαση fixing: Διαδικασία με την οποία, κάθε εργάσιμη ημέρα, καθορίζεται η επίσημη συναλλαγματική ισοτιμία του εγχώριου νομισματος έναντι μιας σειράς καθορισμένων ξένων νομισμάτων. Δεν πραγματοποιούνται σε όλα τα Κράτη-Μέλη συνεδριάσεις fixing. Ο ρόλος της κεντρικής τράπεζας στην οργάνωση των συνεδριάσεων fixing ποικίλλει από χώρα σε χώρα. Σε ορισμένες χώρες, η κεντρική τράπεζα είναι αποκλειστικώς αρμόδια για τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων fixing, σε άλλες χώρες η αρμοδιότητα αυτή ανήκει από κοινού στην κεντρική τράπεζα και στον αρμόδιο δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα που είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία των αγορών συναλλάγματος, ενώ σε άλλες χώρες είναι αρμόδιος ο τελευταίος αυτός φορέας και όχι η κεντρική τράπεζα. Οι επίσημες τιμές δεν εφαρμόζονται σε καμία χώρα στις διατραπεζικές συναλλαγές, ενώ ο ρόλος τους στις πράξεις συναλλάγματος που πραγματοποιούν μη τραπεζικοί φορείς ποικίλλει μεταξύ των Κρατών-Μελών.

ΕΣΚΤ: Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών αποτελείται από την ΕΚΤ και

τις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Θα διοικείται από δύο όργανα λήψης αποφάσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο και την Εκτελεστική Επιτροπή. Πρωταρχικός σκοπός του θα είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Τα βασικά του καθήκοντα είναι να χαράζει και να ασκεί τη νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρωπαϊκού νομίσματος, να διακρατεί και να διαχειρίζεται τα επίσημα διαθέσιμα των συμμετεχόντων Κρατών-μελών και να διενεργεί πράξεις συναλλάγματος, να προωθεί την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών στη ζώνη του Ευρωπαϊκού νομίσματος και να συμβάλλει στην ομαλή άσκηση της πολιτικής που ακολουθούν οι αρμόδιες αρχές ως προς την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Ζώνη ευρωπαϊκού νομίσματος: Ζώνη που περιλαμβάνει τα Κράτη-Μέλη στα οποία το ευρωπαϊκό νόμισμα θα αντικαταστήσει το εθνικό νόμισμα και θα ασκείται ενιαία νομισματική πολιτική με ευθύνη των οργάνων λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ (βλ. Εκτελεστική Επιτροπή και Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ).

Κυκλοφορούν χρήμα (fiduciary money): Ορος που αναφέρεται στα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα. Η αξία των εν λόγω μέσων πληρωμής βασίζεται στην πεποίθηση και εμπιστοσύνη του κομιστή στον εκδότη του νομίσματος. Η εσωτερική τους αξία δεν διασφαλίζεται με ρήτρα που προβλέπει μετατροπή τους με σταθερό συντελεστή μετατροπής έναντι κάποιου άλλου περιουσιακού στοιχείου, π.χ. του χρυσού.

Νομισματική Επιτροπή: Η Νομισματική Επιτροπή είναι συμβουλευτικό Κοινοτικό όργανο, αποτελούμενο από δύο εκπροσώπους από κάθε Κράτος-Μέλος, οι οποίοι συμμετέχουν ως πρόσωπα και όχι ως επίσημοι εκπρόσωποι συγκεκριμένων φορέων (κατά κανόνα, ένας από την κυβέρνηση και ένας από την κεντρική τράπεζα) και δύο εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Δημιουργήθηκε το 1958 βάσει του Αρθρου 105 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με σκοπό τη συνεχή εξέταση των νομισματικών και χρηματοπιστωτικών συνθηκών των Κρατών-Μελών και της Κοινότητας και του γενικού συστήματος πληρωμών των Κρατών-Μελών και την υποβολή, σε τακτά διαστήματα, σχετικών εκθέσεων στο Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το Άρθρο 109 Γ της Συνθήκης απαριθμεί ορισμένους τομείς, στους οποίους η Νομισματική Επιτροπή συμβάλλει στην

προετοιμασία της ΟΝΕ. Κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου της ΟΝΕ (βλ. Στάδια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης), η Νομισματική Επιτροπή θα καταργηθεί και στη θέση της θα δημιουργηθεί Οικονομική και Χρηματοπιστωτική Επιτροπή.

Πράσινη Βίβλος: Η "Πράσινη Βίβλος για τις Πρακτικές Ρυθμίσεις σχετικά με την Εισαγωγή του Ενιαίου Νομίσματος" είναι κείμενο που δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Βρυξέλλες το Μάιο 1995. Ονομάζεται "πράσινη", επειδή, στη διοικητική γλώσσα της Επιτροπής, το χρώμα αυτό υποδηλώνει κείμενα που αποσκοπούν στην εγκαινίαση διαλόγου και όχι στην παρουσίαση της τελικής θέσης του οργάνου. Η Πράσινη Βίβλος του Μαΐου 1995 παρουσιάζει την προτίμηση της Επιτροπής για ένα συγκεκριμένο σενάριο σχετικά με τη μετάβαση στο ευρωπαϊκό νόμισμα.

Στάδια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης: Η Συνθήκη περιγράφει τρία στάδια για τη διαδικασία της νομισματικής ενοποίησης της ΕΕ (που συχνά αποκαλείται ΟΝΕ, συντομογραφία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης). Το Πρώτο Στάδιο της ΟΝΕ άρχισε τον Ιούλιο 1990 και έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1993. Χαρακτηρίστηκε κυρίως από την κατάργηση όλων των εσωτερικών φραγμών στην ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων εντός της ΕΕ. Το Δεύτερο Στάδιο άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1994. Προέβλεψε, μεταξύ άλλων, τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος. Το Τρίτο Στάδιο θα αρχίσει το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 1999, με την εκχώρηση της αρμοδιότητας για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών και τη δημιουργία του ευρωπαϊκού νομίσματος. Το ευρωπαϊκό νόμισμα θα καταστεί ενιαίο νόμισμα όταν, κάθε φορά που αναφέρεται το νόμιμο νόμισμα των συμμετεχόντων Κρατών-Μελών, τόσο σε λογιστική μορφή όσο και ως κυκλοφορούν χρήμα (βλ. Χρήμα σε λογιστική μορφή, Κυκλοφορούν χρήμα) θα υποδηλώνεται αποκλειστικά το ευρωπαϊκό νόμισμα.

Συμβούλιο (της Ευρωπαϊκής Ένωσης): Το ανώτατο νομοθετικό όργανο της Κοινότητας. Αποτελείται από εκπροσώπους των Κυβερνήσεων των Κρατών-Μελών, κατά κανόνα τους Υπουργούς που είναι αρμόδιοι για τα υπό εξέταση θέματα (για το λόγο αυτό συχνά αποκαλείται Συμβούλιο Υπουργών). Η συνεδρίαση του

Συμβουλίου σε επίπεδο Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών αποκαλείται συνήθως Συμβούλιο ECOFIN. Σε ειδικές περιστάσεις, ιδίως στην περίπτωση του Αρθρου 109 Ι της Συνθήκης, το Συμβούλιο συνέρχεται σε επίπεδο Αρχηγών Κρατών ή Κυβερνήσεων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελείται από τους Αρχηγούς Κρατών ή Κυβερνήσεων των Κρατών-Μελών και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Συνθήκη: Ο όρος αναφέρεται στη Συνθήκη Ιδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η Συνθήκη υπογράφηκε στη Ρώμη στις 25 Μαΐου 1957 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1958. Ιδρυσε την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και συχνά αναφέρεται ως "Συνθήκη της Ρώμης". Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση υπογράφηκε στο Μάαστριχτ στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993. Συχνά αναφέρεται ως "Συνθήκη του Μάαστριχτ". Τροποποίησε τη Συνθήκη Ιδρυσης της ΕΟΚ, με σκοπό την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Σύστημα Ακαθάριστου Διακανονισμού σε Πραγματικό Χρόνο (ΑΔΠΧ): Σύστημα μεταφοράς κεφαλαίων, στα πλαίσια του οποίου γίνεται επεξεργασία εντολών πληρωμής μία προς μία, με τη σειρά που εμφανίζονται, και το οποίο προβλέπει τον άμεσο διακανονισμό όλων των πληρωμών, υπό την προϋπόθεση ότι ο λογαριασμός του εντολέα πληρωμής που τηρείται στο φορέα διακανονισμού διαθέτει επαρκή κεφάλαια ή υπάρχει δυνατότητα υπεραναλήψεως από το λογαριασμό αυτό.

Χρήμα σε λογιστική μορφή (scriptural money): Όλα τα είδη χρήματος σε λογιστική μορφή, τα οποία συνεπώς δεν κυκλοφορούν με τη μορφή τραπεζογραμματίων και κερμάτων.